วารสารอันเนื่องมาจาก

พระราชดำริ

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙

ล้นเกล้าชาวไทย สถิตในดวงใจนิรันดร์

สำนักงาน กปร.

ISSN : 1685-8234

เสก...ฝนหลวงร่วงสู่นาพาชุ่มฉ่ำ
เสก...ถ้อยคำดำรัสสโมสร
เสก...เครื่องเป่าเคล้ากีตาร์แดดรอนรอน
เสก...เรือใบแล่นจรจำเรียงจาร
เสก...พื้นดินเคยแห้งผากลำบากล้น
เสก...ให้คนได้ประโยชน์มหาศาล
เสก...ฝาย,เขื่อน,แควเขินเนินปราการ
เสก...สร้างสานงานแผ่นดินระบิลไกล
เสก...ภาพเขียน,สะพายกล้อง,กางแผนที่
เสก...เส้นสี,ภูมี,อสงไขย
เสก...ทั่วหล้าเพื่อประชาแห่งชาติไทย
เพราะ...ท่านไซร้ คือ "กษัตริย์" สวัสดิมงคลฯ

ปวงข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้าน้อมกระหม่อม
รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ สำนักงาน กปร.
ขอบพระคุณบทประพันธ์ของ นายอนุสรณ์ จังกาจิตต์ (จ้อ นินจา) ผู้ประพันธ์

สารบัญ

ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙

๔ **ข่าวพระราชกรณียกิจ**

๑๔ **ล้นเกล้าชาวไทย**
รำลึกในหลวงรัชกาลที่ ๙

๒๙ **ในความทรงจำ**
ในหลวงในดงทาก

๓๓ **ร้อยเรื่องโครงการ**
ฝายคลองเหนก

๓๗ **ประชาหน้าใส**
พินัย แก้วจันทร์
ศูนย์เรียนรู้ "ทฤษฎีใหม่" ของยะลา

๔๓ **ครั้งหนึ่งในชีวิต (ชีวิตพอเพียง)**
กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือน
ในโครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง

๔๗ **แนะนำโครงการ**
โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๕๔ **เศรษฐกิจพอเพียง**
เริ่มต้นชีวิตด้วยภูมิคุ้มกัน

๕๗ **ท่องไปในโครงการ**
นฤบดินทรจินดา
อ่างเก็บน้ำที่สร้างในพระราชดำริรัชกาลที่ ๙
สานประโยชน์สุขในรัชกาลที่ ๑๐

๖๐ **อาชีพน่าลอง**
น้ำพริกนครศรีธรรมราช
“พลิกดินให้เป็นพริก พลิกพริกให้เป็นเครื่องแกง”

๖๔ **เล่าสู่กันฟัง**
ล้นเกล้าชาวไทย สถิตในดวงใจนิรันดร์

๗๒ **การ์ตูนตามรอยพระราชดำริ**
ตอน เดินตามพ่อ พอเพียง

๗๕ **ความเคลื่อนไหว**

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจยังโรงเรียนบ้านห้วยเฮี่ยน ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ทรงกดปุ่มไฟฟ้าเปิดป้ายชื่ออาคารศูนย์ศึกษาวัชรสกุณีประสิทธิ์ ทอดพระเนตรนิทรรศการและการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นอนุบาล ๑ และ ๒ และทอดพระเนตรห้องสมุด

จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปยังโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาเกษตรกรรมบนพื้นที่สูงของมูลนิธิชัยพัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปยังศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา เพื่อทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการเลี้ยงแพะพันธุ์แบล็คเบงกอลพระราชทานของมูลนิธิชัยพัฒนา

ต่อมาเสด็จฯ ไปศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ทอดพระเนตรนิทรรศการเกี่ยวกับโครงการและผลการดำเนินงานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรตามโครงการพระราชดำริ

จากนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปยังโครงการฟาร์มตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ บ้านปาฆาบือซา ตำบลกะลุวอ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส เพื่อทอดพระเนตรการดำเนินการผลิตพืชเศรษฐกิจในภาพรวม จำนวน ๘ ฟาร์ม และการดำเนินการพัฒนาพื้นที่ฟาร์มตัวอย่างฯ บ้านปาฆาบือซา พร้อมทั้งทอดพระเนตรกิจกรรมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริกับหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. และ ดร. พิสุทธิ์ วิจารสรณ์ ที่ปรึกษากรมพัฒนาที่ดิน ความว่า

“..สำหรับการศึกษาการนำจุลินทรีย์ในพื้นที่พรุจังหวัดนราธิวาสไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเกษตร เมื่อมีการค้นพบจุลินทรีย์ชนิดใหม่ (NEW SPICIES) ควรดำเนินการจดทะเบียนจุลินทรีย์ชนิดนั้นๆ ด้วย...”

วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจยังสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนมพรรษา อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส ในการจัดงานวันลองกอง และงานการแข่งขันประชันเสียงนกเขาชวาในงาน **“ของดีเมืองนรา”** เพื่อพระราชทานรางวัลผู้ชนะการประกวดผลผลิตการเกษตร ผู้ชนะการประกวดผลิตภัณฑ์ศิลปาชีพ และพระราชทานรางวัลเจ้าของนกเขาที่ชนะการแข่งขัน

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงบรรยายแก่คณะผู้เข้าอบรมหลักสูตร **“ผู้นำการพัฒนาอย่างยั่งยืน”** รุ่นที่ ๑ ณ อาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริกับหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. และนายสัตวแพทย์อยุทธ์ หรินทรานนท์ อธิบดีกรมปศุสัตว์ ความว่า

“...ในการดำเนินงานโครงการเลี้ยงแพะพันธุ์ซาเนน ขอให้กรมปศุสัตว์พิจารณาการจัดทำแผนงานการดำเนินงานโครงการฯ ให้ชัดเจนและเหมาะสม...”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดสะพานศึกษาธรรมชาติ “เขื่อนขันธ์มรรคา” ณ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ จังหวัดสมุทรปราการ

วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปทรงเปิดสะพานศึกษาธรรมชาติ **“เขื่อนขันธ์มรรคา”** ณ สวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ทรงปลูกต้นยางนา ทรงกดปุ่มเปิดแพรคลุมป้ายสะพานศึกษาธรรมชาติ **“เขื่อนขันธ์มรรคา”** จากนั้น ทอดพระเนตรวีดิทัศน์ **“การท่าเรือแห่งประเทศไทยกับสวนสาธารณะและสวนพฤกษชาติศรีนครเขื่อนขันธ์”** ทอดพระเนตรนิทรรศการและทรงฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับคณะผู้บริหาร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดเลย

วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนฮิลมาร์พาเบิล บ้านเหมืองทอง ตำบลเชียงกลม อำเภอปากชม จังหวัดเลย

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. การบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยานั้น เนื่องจาก ปีนี้ฝนตกท้ายเขื่อนไม่มีน้ำเก็บไว้ใช้ ฝนที่ตกพอไหลมาต้องระบายออกหมดเลย ดังนั้น ในช่วงที่มีน้ำมาควรนำน้ำมาเก็บไว้ในพื้นที่ที่จัดทำเป็นแก้มลิงเพื่อไว้ใช้ในช่วงฤดูทำนา และปล่อยน้ำเพื่อให้ราษฎรทำนาให้เร็วขึ้น เพื่อจะได้ปลูกข้าวได้เร็วขึ้น และเก็บเกี่ยวได้ทันก่อนฤดูน้ำหลาก

๒. ให้กรมชลประทาน แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคในช่วงฤดูแล้งของโรงเรียน โดยการจัดหาถังเก็บน้ำและทำรางรับน้ำฝนเพิ่มเติม รวมทั้งให้ตรวจสอบการปนเปื้อนของสารเคมีในน้ำด้วยว่ามีสารเคมีชนิดใดตกค้างบ้าง เนื่องจากพื้นที่บริเวณโรงเรียนเป็นเหมืองแร่แมงกานีสเก่า จะได้จัดหาเครื่องกรองน้ำที่สามารถคัดกรองสารเคมีชนิดนั้น ๆ ได้ เป็นการเฉพาะและราคาก็ไม่แพงมาก

๓. ควรส่งเสริมให้นักเรียนฝึกเรียนคณิตคิดในใจ เพื่อจะได้คิดเลขได้เร็วขึ้น โดยใช้วิธีการคิดแบบไทยในอดีต

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนานกปีด ตำบลห้วยบ่อซืน อำเภอปากชม จังหวัดเลย

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้กรมชลประทาน พิจารณาแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภค ในช่วงฤดูแล้งให้แก่โรงเรียน โดยจัดหาถังเก็บน้ำและรางรับน้ำฝนเพิ่มเติม

๒. ให้กรมชลประทาน พิจารณาก่อสร้างฝายทดน้ำห้วยนกปีดเพื่อทดแทนฝาย มข. เดิม ที่ชำรุด บริเวณหมู่ที่ ๕ ตำบลห้วยบ่อซืน อำเภอปากชม เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบปัญหา ขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภค และทำการเกษตร

และเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ทรงเยี่ยมราษฎรที่มาเฝ้าฯ รับเสด็จ

ต่อมา เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยม และติดตามผลการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านวังชมภู (มูลนิธิสุมิตร เลิศสุมิตรกุลอุปถัมภ์) ตำบลทรัพย์ไพรวัลย์ อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

๑. ให้กรมชลประทาน แก้ไขปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำอุปโภค-บริโภคในช่วงฤดูแล้งโดยการจัดหาถังเก็บน้ำ จัดทำรางรับน้ำฝนเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียน

๒. ในการตรวจสอบคุณภาพน้ำของ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนฮิลมาร์พาเบิล โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนานกปีด และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านวังชมภู นั้น ให้เก็บตัวอย่างน้ำโรงเรียนละ ๒ ลิตร จัดส่งให้กับบริษัท ส.นภา ดำเนินการตรวจสอบและช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องคุณภาพน้ำให้กับโรงเรียนทั้ง ๓ แห่งด้วย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเกี่ยวข้าว ณ แปลงสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก

วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเกี่ยวข้าว ณ แปลงสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก ในการนี้ ได้ทอดพระเนตรนิทรรศการ และทรงรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงานแปลงสาธิตการเกษตร พร้อมทั้งแนวทางการจัดหาน้ำให้แก่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กรมชลประทานได้ดำเนินการปรับปรุงระบบการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำทรายทองมายังอ่างเก็บน้ำคลองโบด และกำหนดแผนงานที่จะผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยปรือมายังอ่างเก็บน้ำคลองโบดเพิ่มเติมด้วย และในอนาคตจะได้เพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำห้วยปรือและอ่างเก็บน้ำทรายทองต่อไป

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงเกี่ยวข้าว และพระราชทานรวงข้าวแก่หัวหน้าส่วนราชการ และรับฟังการบรรยายเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว เช่น ข้าวกระยาคู ข้าวเม่า ข้าวฮาง และแป้งข้าว เป็นต้น พร้อมทั้งทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครนายก จังหวัดนครนายก

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครนายก ตำบลหนองแสง อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ในการนี้ เสด็จฯ ไปยังมณฑลพิธีวางศิลาฤกษ์ ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมแผ่นศิลาฤกษ์ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวบึงกาฬ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวบุรีรัมย์ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวอำนาจเจริญ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ และทรงวางศิลาฤกษ์ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครนายก ทรงพระสุหร่าย ทรงเจิมแผ่นศิลาฤกษ์ และได้พระราชทานแผ่นศิลาฤกษ์ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง ๔ จังหวัด

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไป ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่เหลอ หมู่ที่ ๒ ตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

“ให้ส่งเสริมการปลูกบุก เพื่อเป็นพืชเศรษฐกิจ สร้างความชุ่มชื้นในดินและป้องกันการเกิดปัญหาไฟป่า”

จากนั้น เสด็จฯ ไปศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านวาทู หมู่ที่ ๓ ตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ต่อมาเสด็จฯ ไปศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านห้วยมะโอ หมู่ที่ ๒ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

“ ให้สร้างห้องพักนักเรียนบ้านไกลเพิ่ม เพื่อรองรับนักเรียนที่อยู่ห่างไกล และพระราชทานแนวทางด้านโภชนาการ สำหรับแก้ปัญหาผลผลิตข้าวไม่เพียงพอ ให้เพิ่มปริมาณโดยการเติมกล้วยน้ำว้า หรือผัก เช่น ฟักทอง ขณะหุงข้าว”

จากนั้น เสด็จฯ ไปยังเรือนประทับแรมปางตอง พระราชทานสิ่งของแก่ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร ทรงปล่อยไก่ฟ้าหลังขาวและไก่ป่าตุ้มหูแดงสู่ธรรมชาติ จากนั้น เสด็จฯ ไปฐานเรียนรู้ด้านประมง ทรงให้อาหารปลาและทรงปล่อยเขียดแลว

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปโรงเรียนร่มเกล้าปางตอง ในโครงการตามพระราชดำริ ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากนั้น เสด็จฯ ไปศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสง หมู่ที่ ๑๓ ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"ให้พิจารณาแนวทางจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและช่วยเหลือราษฎร ซึ่งกรมชลประทานได้เสนอแนวทางช่วยเหลือโดยการก่อสร้างฝายต้นน้ำบ้านดอยแสง สร้างบ่อเก็บน้ำคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด ๑๕๐ ลูกบาศก์เมตร พร้อมระบบท่อส่งน้ำ ยาวประมาณ ๒,๔๐๐ เมตร ซึ่งจะสามารถช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านดอยแสงและส่งน้ำเพื่อช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ใกล้เคียงได้"

ต่อมา เสด็จฯ ไปศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนห้วยโปงเลา หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่กิ๊ อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการนี้ ครูใหญ่ศูนย์การเรียนตำรวจตระเวนชายแดนห้วยโปงเลาได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานความช่วยเหลือด้านแหล่งน้ำ ไฟฟ้า และถนน เพื่อช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ที่ประสบความเดือดร้อน

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า

"ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช พิจารณาแนวทางดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่เดือดร้อนเรื่องแหล่งน้ำในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ยวมฝั่งขวา"

ส้นเกล้าชาวไทย

รำลึก ในหลวง รัชกาลที่ ๙

เรียบเรียงโดย : **นางสาวอภิญญา แก้วเปรมสกุล**
กองประชาสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

พระราชสมภพ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก (กรมหลวงสงขลานครินทร์ กับสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พระนามเดิม : สังวาลย์ ตะละภัฏ) ประสูติเมื่อวันจันทร์ที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐ เวลา ๐๘.๔๕ น. ณ โรงพยาบาลเมาต์ออเบิร์น เมืองเคมบริดจ์ รัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีพระนามเมื่อแรกประสูติอันปรากฏในสูติบัตรว่า **"เบบี สงขลา"** (Baby Songkla) จากนั้นอีก ๓ ชั่วโมงต่อมา สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า (ย่า) ได้เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ขอพระราชทานนาม พระองค์จึงประทานพระนามว่า **"ภูมิพลอดุลเดช"** ต่อมาคือ **"พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภูมิพลอดุลเดช"**

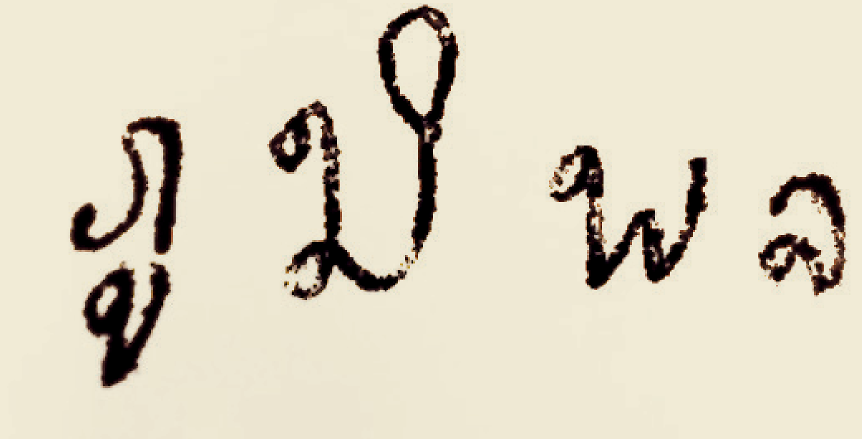

"ภูมิพล" พระนามนี้มีที่มา

พระนามภูมิพลอดุลเดชนั้น พระบรมราชชนนีได้รับพระราชทานทางโทรเลขจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เมื่อวันพุธที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๐ โดยทรงกำกับตัวสะกดเป็นอักษรโรมันว่า "Bhumibala Aduladeja" ทำให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเข้าพระทัยว่าได้รับพระราชทานนามพระโอรสว่า "ภูมิบาล"

ในระยะแรกพระนามของพระองค์สะกดเป็นภาษาไทยว่า "ภูมิพลอดุลเดช" ต่อมา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเอง ทรงเขียนว่า "ภูมิพลอดุลยเดช" โดยทรงเขียนทั้งสองแบบสลับกันไปจนมาทรงนิยมใช้แบบหลังซึ่งมีตัว "ย" สะกด ตราบปัจจุบัน ทรงมีชื่อเล่นว่า "เล็ก หรือพระองค์เล็ก" เมื่อทรงเจริญวัย สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้กล่าวถึงความหมายของพระนามนี้ไว้ว่า *"อันที่จริง เธอก็ชื่อ ภูมิพล ที่แปลว่า กำลังของแผ่นดิน แม่อยากให้เธออยู่กับดิน"* ต่อมาพระองค์มีพระราชปรารภถึงสิ่งที่สมเด็จพระบรมราชชนนีเคยรับสั่งว่า *"เมื่อฟังคำพูดนี้แล้วก็กลับมาคิด ซึ่งแม่ก็คงจะสอนเรา และมีจุดมุ่งหมายว่าอยากให้เราติดดิน และอยากให้ทำงานให้แก่ประชาชน"*

สำหรับพระนามคำว่า "ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช" มาจาก "ปรมินทร์" (ปรม+อินทร์) หมายถึง ผู้เป็นใหญ่ "มหา" แปลว่า ใหญ่ "ภูมิพล" (ภูมิ+พล) กำลังของแผ่นดิน ชื่อหลัง "อดุลยเดช" (อดุลย+เดช) แปลว่า ผู้มีกำลังของแผ่นดินที่มีอำนาจที่ไม่มีใครเทียบได้ หาที่เปรียบไม่ได้ โดยคำว่า "ภูมิพล" หมายถึง "กำลังของแผ่นดิน" "อดุลยเดช" หมายถึง "อำนาจที่ไม่มีใครเทียบได้"

สิ้นพระบรมราชชนก

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๑ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จฯ กลับสู่ประเทศไทยพร้อมพระบรมราชชนก ซึ่งทรงสำเร็จการศึกษาปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยม จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ และสมเด็จพระเชษฐาธิราช โดยประทับ ณ วังสระปทุม ต่อมาวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ.๒๔๗๒ สมเด็จพระบรมราชชนกสวรรคต ขณะที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระชนมายุไม่ถึง ๒ พรรษา

สิ่งที่ได้มาจากพระราชมารดา

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือสมเด็จย่าของปวงชนชาวไทย ทรงอบรมสั่งสอน แนะนำมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ เช่น สอนให้รู้จักเรื่อง **"การให้"** สอนให้รู้จักการประหยัด สมเด็จย่าเคยตรัสกับพระองค์ว่า ***"ลูกอยากได้จักรยาน ลูกก็ต้องเก็บค่าขนมไว้สิ หยอดกระป๋องวันละเหรียญได้มากค่อยเอาไปซื้อจักรยาน"***

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ตรัสเล่าในเรื่องการประหยัด ดังนี้ ***"ในการประหยัด ก็ได้จัดให้มีเงินค่าขนม สัปดาห์ละครั้งตามอายุ และก็ได้ไม่มากนัก แต่ถ้าจะซื้อหนังสือหรือของเล่น ท่านก็บอกว่าถึงวันเกิดจะซื้อให้"*** นั่นสะท้อนไปถึงหลักธรรมที่สมเด็จย่าได้รับมาตั้งแต่สมัยอาศัยอยู่ในย่านวัดอนงคาราม ถือว่าสมเด็จย่าคือต้นแบบหรือแบบอย่างของในหลวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการตรงต่อเวลา ***"ทุกอย่างที่ทำต้องทำตามเวลา...ต้องตรงเวลา และเรื่องการรับประทานอาหารก็ต้องเป็นเวลาเหมือนกัน ต้องมีระเบียบในด้านนี้"*** เป็นต้น

จากสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช สู่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เสด็จขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ องค์ที่ ๘ แห่งราชวงศ์จักรี เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ.๒๔๗๗ ขณะที่มีพระชนมายุเพียง ๘ พรรษา และประทับอยู่ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จึงมีการแต่งตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เพื่อทำหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินจนกว่าพระองค์จะทรงบรรลุนิติภาวะ ทรงเสด็จนิวัติพระนครครั้งแรกภายหลังทรงครองราชย์เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๘๑ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๘

พ.ศ.๒๔๘๙ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร รัชกาลที่ ๘ เสด็จสวรรคต รวมระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติทั้งสิ้น ๑๒ ปี คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กราบบังคมทูลเชิญ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี ทรงมีพระนามว่า **"พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร"** ซึ่งในขณะนั้น มีพระชนมายุเพียง ๑๙ พรรษาเท่านั้น

ทรงมุ่งมั่นศึกษา สร้างภูมิพลังเพื่อแผ่นดิน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงศึกษาเบื้องต้น ณ โรงเรียนมาแตร์เดอีถนนเพลินจิต เขตพระนคร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นปีที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ซึ่งขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระชนมายุ ๔ พรรษา

พ.ศ.๒๔๗๖ ภายหลังที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ประมาณปีเศษ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้นำเสด็จพระราชดำเนินไปประทับอยู่ ณ พระตำหนัก "วิลลาวัฒนา" เมืองโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ พร้อมด้วยพระบรมราชชนนี พระเชษฐภคินี และสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช เพื่อการศึกษาและพระพลานามัยของสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงศึกษาวิชาการตามหลักสูตรชั้นต้นตามหลักสูตรวิชาชั้นประถมศึกษา ณ โรงเรียนเมียร์มองต์ เมืองโลซานน์ ในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๗๗ ทรงศึกษาวิชาภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน และภาษาอังกฤษ และทรงเข้าศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ณ เอกอลนูแวลเดอลาซุอิสรอม็องด์ (École Nouvelle de la Suisse Romande) เมืองชายี-ซูร์-โลซานน์ (Chailly-sur-Lausanne) ทรงสอบไล่ได้ประกาศนียบัตรบาเชอร์เลียร์ เอส เลตรส์ ในเดือนตุลาคม จึงเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยโลซานน์ แผนกวิทยาศาสตร์ และในเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๘ ได้เสด็จพระราชดำเนินกลับประเทศไทยพร้อมสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชอีกครั้งหนึ่ง

ต่อมาวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๘๙ ได้เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ จึงได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และได้ทรงศึกษาวิชาใหม่เพิ่มเติม คือกฎหมายและการปกครอง เนื่องจากต้องรับพระราชภาระเป็นพระมหากษัตริย์ พระองค์ทรงสนพระราชหฤทัยในการปกครองของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งพระองค์ถือเอาเป็นแนวสังเกต กล่าวคือ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์เป็นประเทศเล็ก ๆ ตั้งอยู่ท่ามกลางประเทศมหาอำนาจหลายประเทศ แต่สามารถดำรงเอกราชไว้ได้ตลอดมาเป็นเวลานาน โดยไม่ได้รับการรุกรานจากประเทศอื่น ๆ เลย อีกทั้งเป็นประเทศที่มีพลเมืองที่ได้รับการศึกษาดีที่สุดในโลก ปกครองโดยระบอบมหาชนรัฐ คนไทยส่วนมากรู้จักประเทศสวิตเซอร์แลนด์ในฐานะที่เป็นประเทศผลิตนาฬิกาชั้นเยี่ยมของโลก แต่น้อยคนที่จะรู้จักในฐานะที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ตรงตามความหมายมากที่สุดในโลก

ในฐานะที่พระองค์ทรงดำรงตำแหน่งพระประมุขของประเทศ จึงเป็นเหตุให้ต้องทรงรับพระราชภารกิจอันหนักนับแต่เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นต้นมา ทรงใช้เวลาทั้งหมดคร่ำเคร่งอยู่กับวิชาการเพื่อปกครองประชาชนชาวไทย ให้อยู่เย็นเป็นสุขในอนาคต ด้วยพระวิริยะพากเพียรอย่างยิ่ง อันเป็นการเสียสละประโยชน์สุขส่วนพระองค์ให้แก่ประเทศชาติและประชาชนชาวไทยโดยแท้ตลอดระยะเวลา ทรงเหนื่อยยากตรากตรำศึกษาวิชาการอยู่ ณ ทวีปยุโรปนั้น ปวงอาณาประชาราษฎรในประเทศไทยต่างพากันร่ำร้องเรียกหาพระประมุขของชาติอยู่ทุกวันมิได้ขาด ให้พระองค์เสด็จกลับมาประทับอยู่ในประเทศเพื่อเป็นมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทย ทรงมีพระราชดำรัสทางโทรเลขเรียกองคมนตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัต ไปเฝ้าฯ ยังประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เพื่อทรงซักถาม

ความเป็นไปของบ้านเมือง และความทุกข์สุขของปวงอาณาประชาราษฎร์ ทรงมีความห่วงใยอยู่ในพระราชหฤทัยเป็นนิจ

คำมั่นสัญญา กับประชาชนของพระองค์

วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ ขณะที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินเพื่อไปศึกษาต่อ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ รถพระที่นั่งผ่านวัดเบญจมบพิตร มีประชาชนชนคนหนึ่งตะโกนว่า **"ในหลวง อย่าละทิ้งประชาชน"** ซึ่งต่อมาพระองค์ได้ตรัสต่อเรื่องนี้ว่า ***"ถ้าประชาชนไม่ "ทิ้ง" ข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าจะ "ละทิ้ง" อย่างไรได้"*** ต่อมาหลังจากนั้น ๒๐ ปี ชายคนที่ตะโกนนี้ได้เข้าเฝ้าฯ พระองค์ พระองค์มีรับสั่งกับชายคนนั้นว่า *"เราเองนะรึ"* พระองค์รับสั่งต่อว่า ***"นั่นแหละทำให้เรานึกถึงหน้าที่จึงต้องกลับมา"*** สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าพระองค์ทรงมีพลังพระทัยในการช่วยเหลือประชาชนให้หลุดพ้นจากความทุกข์ยาก จึงปรากฏภาพมวลมหาชนประชาชนคนไทยที่มาเข้าเฝ้าฯ รับเสด็จพระราชดำเนินเพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อพระองค์ทุกวันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปี และเหตุการณ์สำคัญของประเทศไทยที่เกิดขึ้น เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๙ ที่ยังคงตราตรึงอยู่ในความทรงจำของคนไทยทั้งประเทศ นั่นคือ งานเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งได้หลอมรวมดวงใจของพสกนิกรชาวไทยทั้งในและนอกประเทศพร้อมใจกันถวายพระพรชัยมงคล เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๙

พระปฐมบรมราชโองการ

วันศุกร์ที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ พิธีพระบรมราชาภิเษก ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณในพระบรมมหาราชวัง และได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการเป็นสัจจะวาจาว่า

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

ทุกวันที่ ๕ พฤษภาคมของทุกปี จึงเป็นวันเฉลิมฉลองพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเป็นพระมหากษัตริย์อย่างสมบูรณ์ ซึ่งเรียกอย่างเป็นทางการว่า**“พระราชพิธีฉัตรมงคล”**

นับตั้งแต่วันที่ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า *“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”* เป็นดุจคำมั่นสัญญาที่ทรงให้กับพสกนิกรชาวไทยว่า จะใช้ความดีในการครองแผ่นดินตลอดระยะเวลาหลายทศวรรษแห่งการครองราชย์ ไม่มีวันใดจะทรงละทิ้งประชาชนของพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงอุทิศพระวรกาย ประกอบพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนของพระองค์อย่างต่อเนื่อง ทรงบำเพ็ญพระองค์อยู่ในทศพิธราชธรรมหรือธรรม ๑๐ ประการของพระราชาอย่างเคร่งครัด ทรงครองแผ่นดินโดยธรรมอย่างแท้จริง และธรรมแห่งราชานี้เองที่คุ้มครองปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มั่นคงแข็งแรงมาจนถึงวันนี้

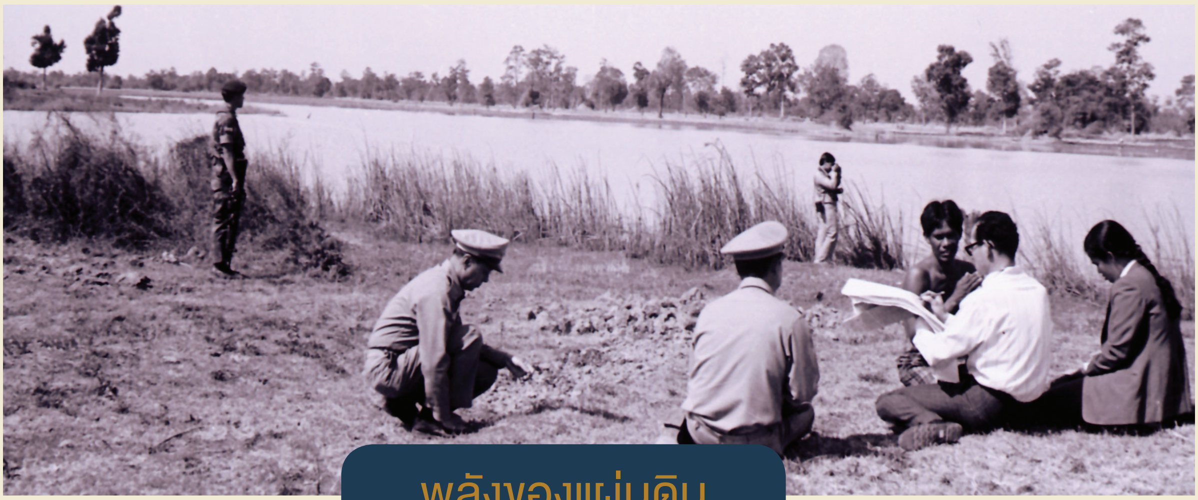

พลังของแผ่นดิน

สิ่งใดที่ทำให้พระองค์มีพลัง คำว่า **"พลัง"** หลักธรรมที่ทำให้พระราชาเป็นใหญ่หรือมีพลัง นั่นคือทศพิธราชธรรม ๑๐ ประการ ประกอบด้วย

ทาน คือ การให้ หมายถึง การพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ การทรงเสียสละพระกำลังในการปกครองแผ่นดิน การพระราชทานพระราชดำริอันก่อให้เกิดสติปัญญาและพัฒนาชาติ การพระราชทานเสรีภาพอันเป็นหัวใจแห่งมนุษย์

ศีล คือการสำรวมระวังรักษาพฤติกรรมทางกายและทางวาจาให้ถูกต้องดีงาม

บริจาค คือการเสียสละความสุขสบายส่วนตัวเพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม

อาชชวะ คือการที่ทรงซื่อตรงในฐานะที่เป็นผู้ปกครอง ดำรงอยู่ในสัตย์สุจริต ซื่อตรงต่อพระราชสัมพันธมิตร และอาณาประชาราษฎร์

มัททวะ คือความอ่อนโยน สุภาพ ทรงมีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสและอ่อนโยนต่อบุคคลที่เสมอกันและต่ำกว่า

ตบะ คือความเพียรที่แผดเผาความเกียจคร้าน การที่พระมหากษัตริย์ทรงตั้งพระราชอุตสาหะปฏิบัติพระราชกรณียกิจให้เป็นไปด้วยดีโดยปราศจากความเกียจคร้าน

อักโกธะ คือการไม่แสดงความโกรธให้ปรากฏ ไม่พยายามมุ่งร้ายผู้อื่น แม้จะลงโทษผู้ทำผิดก็ทำตามเหตุผล และสำหรับพระมหากษัตริย์นั้นต้องทรงพระเมตตาไม่ทรงก่อเวรแก่ผู้ใด ไม่ทรงพระพิโรธโดยเหตุที่ไม่ควร และแม้จะทรงพระพิโรธ ก็ทรงข่มเสียให้สงบได้

อวิหิงสา คือทรงมีพระราชอัธยาศัย กอปรด้วยพระมหากรุณา ไม่ทรงก่อทุกข์หรือเบียดเบียนผู้อื่นทรงปกครองประชาชนดั่งบิดาปกครองบุตร

ขันติ คือ ทรงมีพระราชจริยานุวัตรอันอดทนต่อสิ่งทั้งปวง รักษาพระราชหฤทัย พระอาการ พระกายพระวาจา ให้เรียบร้อย

อวิโรธนะ คือการยึดมั่นในหลักการปกครองหลักนิติธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีต่างๆ ทรงตั้งอยู่ในขัตติยราชประเพณี ไม่ทรงประพฤติผิดจากพระราชจริยานุวัตร นิติศาสตร์ ราชศาสตร์ ไม่ทรงประพฤติให้คลาดจากความยุติธรรม ทรงอุปถัมภ์ยกย่องคนที่มีความชอบ ทรงกำราบคนที่มีความผิด โดยปราศจากอำนาจอคติ และไม่ทรงแสดงให้เห็นด้วยพระราชหฤทัยยินดียินร้าย

ตลอดระยะเวลาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย จนมีคำกล่าวที่ว่า ทุกหนทุกแห่งบนผืนแผ่นดินไทยที่รอยพระบาทได้ประทับลง ทรงขจัดทุกข์ยาก นำความผาสุก ทรงยกฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้นด้วยพระปัญญาธิการ พร้อมด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล ทรงอุทิศพระองค์เพื่อประโยชน์สุขของราษฎร และเพื่อความเจริญพัฒนาของประเทศชาติ โดยมิได้ทรงคำนึงถึงประโยชน์สุขส่วนพระองค์เลย ทรงประจักษ์ปัญหาของราษฎรในทุกภูมิภาคเป็นอย่างดี เสด็จพระราชดำเนินไปยังพื้นที่ต่าง ๆ อย่างไม่ย่อท้อ ทรงพระวิริยะอุตสาหะ หาทางแก้ปัญหาตลอดพระชนมายุของพระองค์ นี่คือภาพพระมหากษัตริย์ไทยที่ทรงเหน็ดเหนื่อยพระวรกาย เพื่อประชาชนคนไทยทุกคน และนี่คือพลังของแผ่นดินที่ประจักษ์ด้วยสายตาของพสกนิกรไทยทุกคน

หลักการช่วยเหลือประชาชน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เริ่มเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในทุกภูมิภาคของประเทศ ตั้งแต่ปี ๒๔๙๕ ด้วยมีพระราชประสงค์ที่จะรับทราบถึงปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อนและความต้องการของราษฎร ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทรงพบว่าปัญหาที่ราษฎรประสบอยู่ตลอดมาคือความยากจน การเป็นหนี้สินที่เกิดจากกู้ยืมมาทำไร่ ทำนา แต่ต้องประสบกับความขาดทุน เนื่องเพราะสภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวย ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เกิดอุทกภัยพืชผลเสียหาย ผลผลิตขายไม่ได้ และยังถูกกดราคาจากตลาดและพ่อค้าคนกลาง นับเป็นวงจรแห่งความทุกข์ยากที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทรงซักถามเรื่องราวต่าง ๆ ในทุกครั้งที่เสด็จฯ ไปยังพื้นที่ชนบททำให้ทรงรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากราษฎรเองและจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ รวมทั้งทรงสังเกตสภาพทางภูมิศาสตร์และสังคมไปพร้อม ๆ กัน ทรงรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ไว้เพื่อเป็นแนวทางที่จะพระราชทานพระราชดำริในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและยั่งยืน

ปฐมบทแห่งการพัฒนา

สิ่งที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานให้ ไม่ใช่แค่ถนนเท่านั้น แต่คือการเข้าถึงหัวใจของประชาชน

พระฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎร จึงเป็นภาพที่คุ้นตาพสกนิกรไทยตลอดมา พระองค์เสด็จฯ ไปในทุกพื้นที่ แม้จะอยู่ไกล จะทุรกันดาร ลำบาก ทรงไต่เขา ทรงบุกป่า ทรงลุยน้ำ ลุยโคลน โดยมิคำนึงถึงความยากลำบาก เพื่อทรงสัมผัสข้อเท็จจริงจากชาวบ้านและทรงนำกลับไปหาทางช่วยเหลือ

ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ ไปประทับแรม ณ วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเสด็จฯ ผ่านหมู่บ้านห้วยมงคล ตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน เนื่องจากเส้นทางกันดารไม่มีถนน รถยนต์พระที่นั่งติดหล่ม ชาวบ้านแถบนั้นได้ออกมาช่วยเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ช่วยกันออกแรงดันรถพระที่นั่งให้หลุดจากหล่มและสามารถแล่นต่อไปได้ในที่สุด

ครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงถามชาวบ้านว่า...

"หมู่บ้านนี้ มีปัญหาอะไร"

ชาวบ้านก็กราบบังคมทูลว่า....

"ปัญหาใหญ่ที่สุด คือไม่มีถนน"

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จึงได้พระราชทานรถบูลโดเซอร์ให้ตำรวจตระเวนชายแดนค่ายนเรศวร ไปใช้ในการดำเนินการสร้างถนน ใช้เวลาเพียงหนึ่งเดือนเท่านั้นก็แล้วเสร็จ ชาวบ้านห้วยมงคลจึงได้ใช้ **"ถนนพระราชทาน"** เพื่อการเดินทางขนผลผลิตออกสู่ตลาดหัวหินเพื่อจำหน่าย โดยใช้เวลาเพียง ๑๕ – ๒๐ นาทีเท่านั้น

จากนั้น พ.ศ.๒๔๙๖ ได้พระราชทานพระราชดำริให้สร้างอ่างเก็บน้ำเขาเต่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อบรรเทาความแห้งแล้ง นับเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านการชลประทานแห่งแรกของพระองค์ ขณะเดียวกัน ประเทศไทยมีปัญหาความมั่นคงของประเทศ เศรษฐกิจไม่ดี ราษฎรยังยากจน ดังนั้น แนวพระราชดำริในการพัฒนาประเทศจึงเป็นลักษณะการพัฒนาในภาพรวมของประเทศก่อน แล้วทรงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละด้านอย่างมีความเชื่อมโยงกัน มีลักษณะคล้ายการต่อภาพ Jigsaw กล่าวคือ ทรงช่วยเหลือประชาชนในชนบทห่างไกลและทุรกันดาร โดยการเข้าไปช่วยเหลือด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่จำเป็นเบื้องต้น เช่น แหล่งน้ำ ถนน ที่ดินทำกิน เพื่อให้ราษฎรสามารถพึ่งตนเองได้เป็นสำคัญ ทรงเน้นการพัฒนาการเกษตรด้านต่าง ๆ เช่น ดิน พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ประมง ฯลฯ ทรงเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมโดยพื้นฐาน กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้า จึงต้องพัฒนาด้านการเกษตรให้มีความมั่นคงเข้มแข็งเสียก่อน จากนั้นเป็นเรื่องของการคมนาคม เพื่อให้ราษฎรเดินทางสะดวกและปลอดภัยขึ้น รวมทั้งการจัดสรรที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม ซึ่งทั้งหมดนี้ต่างสัมพันธ์และเชื่อมโยงถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น ส่งผลให้ประเทศชาติมีความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ตลอดระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติกว่า ๗๐ ปี พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพระบรมวงศ์ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรชาวไทยทั่วทุกภูมิภาคของประเทศโดยได้พระราชทานพระราชดำริให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่า ซึ่งทุกโครงการล้วนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ **“ความอยู่ดีกินดีและความผาสุก”** ของประชาชนทั้งสิ้น จนปัจจุบันมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วประเทศมากถึง ๔,๖๘๕ โครงการ (ข้อมูล กันยายน ๒๕๕๙)

ในหลวงผู้ทรงธรรม

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ลำดับที่ ๙ แห่งบรมราชจักรีวงศ์ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ เป็นเวลาถึง ๗๐ ปี ที่พระองค์ทรงดำรงฐานะเป็นพระประมุขของชาติ พระองค์ทรงทุ่มเทพระวรกาย พระสติปัญญา ความสามารถ และพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจอยู่เป็นนิจนานัปการ ด้วยหวังให้มหาชนชาวสยามพร้อมด้วยประโยชน์สุข

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงงานหนัก พระราชกรณียกิจของพระองค์มีมากมาย ทั้งในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ด้านความมั่นคงภายในประเทศ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านศิลปะวัฒนธรรม และด้านการกีฬา แต่พระราชกรณียกิจหลักของพระองค์คือ การยกระดับสภาพความเป็นอยู่และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยพระองค์จะเสด็จพระราชดำเนินไปยังท้องที่ต่าง ๆ พร้อมทอดพระเนตรสภาพปัญหาด้วยพระองค์เอง โดยจะใช้เวลาส่วนใหญ่เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักตามภูมิภาคต่าง ๆ และจะทรงหาโอกาสเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ใกล้เคียงอยู่เสมอ ทรงใช้พระบารมีแห่งราชธรรมชี้นำประเทศไทยให้ผ่านพ้นวิกฤตหลายครั้ง ทรงเป็นกษัตริย์ที่ครองราชย์ยาวนานที่สุดในโลก

ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี เป็นช่วงเวลาที่พสกนิกรชาวไทยอยู่ได้อย่างร่มเย็นเป็นสุข ภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภาร ด้วยการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่อันนำประโยชน์สุขมาสู่ประชาชน ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของชาวไทยและชาวต่างประเทศมาโดยตลอด พระองค์พระราชทานพระราชดำริต่าง ๆ ด้วยพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้นมีความ **"พออยู่ พอกิน"**

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นแรงบันดาลใจ (Inspirations) ในการต่อสู้กับอุปสรรค และความยากจน ทรงช่วยเหลือประชาชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในเขตชนบทที่ห่างไกล แม้ว่า ณ ที่นั้นจะเป็นเขตของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์หรือพื้นที่ทุรกันดาร ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งประเทศ พระองค์จะทรงทำทุกอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ประเทศชาติและประชาชนของพระองค์มาโดยตลอด คงไม่มีใครในโลกนี้ที่โชคดีเท่าคนไทยอีกแล้ว

"ประเทศไทยโชคดี ที่มีในหลวงรัชกาลที่ ๙"

ที่มา : หนังสือแม่เล่าให้ฟัง , หนังสือเจ้านายเล็ก ๆ ยุวกษัตริย์ พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ , หนังสือพระมามลาย โศกหล้า เหลือสุข , www.posttoday.com/kingbhumibol/royalbiographies , www.ourking.in.th , www.gotoknow.org , www.shoohvy.com , www.thairath.co.th , บทความเรื่อง "ที่อยู่ของพระมหากษัตริย์ไทย" โดย ภัทระ คำพิทักษ์

ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองแผ่นดินด้วยหลักทศพิธราชธรรม ในหลวงของเราได้พระราชทานหลักการสำคัญในการดำรงชีวิต คือ **“หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** ที่จะช่วยให้เราทุกคนพึ่งพาตนเองได้ อันจะยังความสุขให้แก่ทุกคนทั้งระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศไทย ให้มีความมั่นคงและยั่งยืน **คำสอนของพระองค์จึงเป็นมงคลอันสูงสุด เป็นแสงสว่างส่องนำทางให้เราชาวไทย และพระองค์จะสถิตอยู่ในใจของเราตลอดไป**

ในหลวง ใน ดงทาก

จากหนังสือประทีปแห่งแผ่นดิน

เขียนโดย : นายมนูญ มุกข์ประดิษฐ์
รองเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

๒๐ กันยายน ๒๕๒๘
พรำมาจากเช้าจวบบ่าย
หนาบ้าง บางบ้าง
เหมือนม่านฟ้า สีขาว

วันนี้เป็นวันฝนตก
ไม่มีท่าจะเลิกลา
สลับเป็นสาย ไล่เลียง ลีลา
เป็นฉากกั้น ขุนเขา ที่แลเห็นอยู่ลิบลิบ

ในป่ายาง หนาวเย็น ที่ลึกซอกซอนและซ่อนตัว ณ บ้านตามุง หมู่ที่ ๔ ตำบลเชิงคีรี อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส แห่งนี้

ทันทีที่รถยนต์พระที่นั่ง "แวคคอนเนียร์" ซึ่งทรงขับด้วยพระองค์เองจอดสนิทบนทางดินเล็ก ๆ ข้างป่ายาง ซึ่งเป็นทางเดินมิใช่ทางรถ ฝนก็กระหน่ำลงมาประหนึ่งจะขอรับเสด็จด้วย ผืนแผ่นดินที่เปียกแฉะ ฉ่ำชื่นอยู่แล้วก็แปรสภาพเสมือนทะเลโคลนย่อม ๆ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในฉลองพระองค์ชุดเสื้อกันฝน และทรงพระมาลากันฝนทรงนำคณะเจ้าหน้าที่บุกฝ่าเข้าไปในพื้นที่ที่เป็นป่าสลับสวนยางท่ามกลางเม็ดฝนขาวใสที่กระทบยอดไม้และใบหญ้า ดังกรูเกรียว ในสภาพที่หนาวเย็น พื้นดินเป็นโคลนตมและสัญจรเข้าไปได้ยากเย็นยิ่งนักเช่นนี้ เชื่อหรือไม่ว่าได้เสด็จพระราชดำเนินด้วยพระบาทนำหน้าคณะเข้าไปอย่างรวดเร็วจนผู้ติดตามและข้าราชบริพารเดินตามแทบไม่ทัน บางคนต้องวิ่งเหยาะ บางคนลื่นไถล และเมื่อหนทางวิบากนี้ไกลขึ้น ๆ บางคนต้องหยุดพักเหนื่อยและหลบฝนอยู่ใต้ร่มไม้ที่แข็งแรงพอ ซึ่งมีอยู่เพียงส่วนน้อย ใครที่แข็งแรงก็ตามต่อไปกระชั้นชิดทั้งที่เหนื่อยล้าและอ่อนเพลีย เสด็จพระราชดำเนินด้วยพระบาทเข้าไปในป่ายางท่ามกลางฝนตกหนัก โดยมีสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีตามรอยเบื้องพระยุคลบาทไม่ห่างเป็นระยะทางถึง ๒ กิโลเมตรเศษ ตามสภาพที่เกริ่นกล่าวในเบื้องต้น

นี่คือสิ่งที่มิใช่สามัญธรรมดาในความรู้สึกของผู้คน และความไม่สามัญธรรมดานี้ก็ยิ่งไม่ธรรมดามากยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณเนื่องเพราะบริเวณนี้คือ **“ดงทาก”** หรือ **“รังทาก”** อันมีทากชุกชุมที่สุดแห่งหนึ่งของภาคใต้

และด้วยเหตุอันน่าหวาดหวั่นพรั่นพรึงดังกล่าว การบุกเข้าไปใน **"ดงทาก"** ท่ามกลางสภาพการณ์เช่นนี้ จึงไม่ต่างกับการเข้าไปทำสงครามในดงทาก เพียงเห็นบรรดาทากห้อยหัวยั้วเยี้ย บนก้านกิ่งและใบไม้ อีกบนพื้นหญ้าแฉะชื้นก็ชูคอสลอนดังใบหญ้าโอนเอนแล้ว ที่หนาวกายเพราะสายฝนก็กลับหนาวเหน็บเข้าไปถึงหัวใจ

กว่าจะถึงจุดหมาย คือบริเวณพื้นที่ที่จะพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อให้มีน้ำไว้ใช้ สำหรับพื้นที่ ๕,๐๐๐ ไร่ ใน ๓ เขตตำบล คือเชิงคีรี มะยูง และรือเสาะ เกือบทุกคนก็โชกฝนและโชกเลือด แม้ทูลกระหม่อมทั้ง ๒ พระองค์ก็มิได้รับการยกเว้น

ค่ำวันนั้น ระหว่างเสด็จพระราชดำเนินกลับพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ อากาศปลายฤดูฝนกำลังสบาย ดวงดาวบนท้องฟ้าเริ่มจะปรายแสง ขบวนรถยนต์พระที่นั่งได้หยุดลงอย่างกะทันหันโดยไม่ทราบสาเหตุบนทางหลวงที่มืดสงัดเป็นเวลาหลายนาที ถามไถ่ได้ความภายหลังว่า ยังมีทากหลงเหลือกัดติดพระวรกายอยู่อีก เมื่อรู้สึกพระองค์จึงได้ทรงหยุดรถยนต์พระที่นั่ง และรับสั่งให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ช่วยจับทากที่ตัวเป่งด้วยพระโลหิตออกจากพระวรกาย

ทรงเรียกการทรงงานวิบากที่เชิงคีรีครั้งนี้ในภายหลังว่า

"สงครามกับตัวยึกยือ ที่เชิงคีรี"

ฝายคลองเหนก

อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

เรียบเรียงโดย : กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔

สำนักงาน กปร.

ราษฎรบริเวณบ้านพระรักษ์ หมู่ที่ ๑ บ้านพระรักษ์ คลองราง หมู่ที่ ๒ บ้านคลองเหนก ซอยสอง หมู่ที่ ๓ บ้านน้ำยืน หมู่ที่ ๔ บ้านพูนสุข หมู่ที่ ๖ และบริเวณใกล้เคียง ประมาณ ๕๐๐ ครัวเรือน ๒,๕๐๐ คน ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค และทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

โดยก่อนที่จะมีโครงการฝายคลองเหนกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ราษฎรในเขตพื้นที่ดังกล่าวใช้น้ำจากการเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคไว้ในถังเก็บน้ำ และการขุดสระน้ำไว้ใช้เองในแต่ละครัวเรือน แต่ในช่วงฤดูแล้งประมาณเดือนมกราคม – เดือนพฤษภาคมของทุกปี ปริมาณน้ำจะมีระดับลดต่ำลงมากจนไม่สามารถนำขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้ ส่วนพื้นที่การเกษตรของราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สวนผลไม้ เช่น ทุเรียน มังคุด ลองกอง สละ เป็นต้น ต้องประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำด้วยเช่นกัน เนื่องจากในช่วงฤดูแล้ง ระดับน้ำในคลองเหนกมีระดับลดต่ำลงมาก จนราษฎรไม่สามารถนำน้ำขึ้นมาใช้ในพื้นที่การเกษตรได้

จากความเดือดร้อนดังกล่าวของราษฎร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการก่อสร้างฝายคลองเหนกพร้อมระบบส่งน้ำ ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลพระรักษ์ อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ขอพระราชทานโครงการก่อสร้างฝายคลองเหนก บริเวณบ้านคลองเหนก หมู่ที่ ๓ ตำบลพระรักษ์ อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร เพื่อช่วยเหลือราษฎรตำบลพระรักษ์ ซึ่งประสบความเดือดร้อนจากภัยแล้งขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค และทำการเกษตร

กรมชลประทานได้ดำเนินการก่อสร้างฝายคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาดกว้าง ๒๐ เมตร ยาว ๔๙ เมตร ความสูง ๒.๕๐ เมตร พร้อมกับการก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำและอาคารประกอบ ความยาวรวมประมาณ ๘,๔๘๘ เมตร แล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๘ ในการนี้ ได้มีการจัดตั้ง "กลุ่มผู้ใช้น้ำฝายคลองเหนก" ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๒ เพื่อให้ราษฎรร่วมกันบริหารจัดการการใช้น้ำกันเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ทั้งนี้โครงการดังกล่าว สามารถส่งน้ำช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่หมู่ที่ ๑ – ๔ ตำบลพระรักษ์ อำเภอพะโต๊ะ จำนวน ๕๐๐ ครัวเรือน ราษฎรประมาณ ๒,๕๐๐ คน รวมทั้งพื้นที่การเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่สวนทุเรียน ประมาณ ๒,๕๐๐ ไร่ ตลอดจน วัด โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีน้ำใช้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

ผลสำเร็จของโครงการ

นายประชา ประดู่วงษ์ ที่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการฝายคลองเหนกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

"...ก่อนหน้านี้ ขาดแคลนน้ำทำการเกษตร นับแต่ มีฝายคลองเหนก ซึ่งเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยน้ำที่ได้นำมาใช้ทำเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่ ทำให้มีรายได้เข้ามาอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น พอเพียง ไม่รวย แต่มีกินมีใช้ตลอด และครอบครัวก็มีความสุข..."

นายไพโรจน์ บัวทิม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระรักษ์ กล่าวด้วยความตื้นตันว่า

"...แม้พระองค์ท่านเสด็จสู่สวรรคาลัยแล้วแต่พระองค์ท่านก็ยังอยู่ในใจของพวกเราทุกคน ซึ่งไม่สามารถที่จะสรรหาถ้อยคำใดมาอธิบายถึงพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อพวกเรา..."

"...ราษฎรกว่า ๕๐๐ ครัวเรือน ในพื้นที่หมู่ที่ ๑ – ๔ ตำบลพระรักษ์ อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ได้รับผลประโยชน์จากฝายคลองเหนก ทั้งในเรื่องน้ำกิน น้ำใช้ และทำการเกษตร ทั้งนี้ เป็นเพราะได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากในหลวงรัชกาลที่ ๙ พระมหากรุณาธิคุณของท่านมากเกินกว่าจะบรรยายได้ ทรงมองเห็นถึงอนาคตของประเทศไทยในทุก ๆ พื้นที่ และฝายคลองเหนกนี้ก็เป็นหนึ่งในนั้น ที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์สุขแก่ราษฎรในพื้นที่..."

พินัย แก้วจันทร์

ศูนย์เรียนรู้ "ทฤษฎีใหม่" ของยะลา

เรียบเรียงโดย : กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔
สำนักงาน กปร.

ศูนย์เรียนรู้บ้านนายพินัย แก้วจันทร์ เป็น ๑ ใน ๗ แห่ง ของศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่ภาคใต้ของสำนักงาน กปร. ซึ่งศูนย์เรียนรู้แห่งนี้ได้รับรางวัลรองชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ประเภทเกษตรกรทฤษฎีใหม่ จากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒ ในปี ๒๕๕๒ นายพินัย แก้วจันทร์ อายุ ๕๙ ปี จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) แผนกช่างกลโลหะ จากวิทยาลัยเทคนิคยะลา สมรสกับนางนวภรณ์ (ทองคำ) แก้วจันทร์ มีบุตรชาย ๒ คน เริ่มทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เมื่อปี ๒๕๓๘ โดยมีพื้นที่จำนวน ๒ ไร่ ๒ งาน ปลูกไม้ผล ยางพารา และพืชผัก ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก สารไล่แมลงจากน้ำส้มควันไม้ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา สามารถประยุกต์อุปกรณ์ใช้เอง เช่น เครื่องปั๊มน้ำ เครื่องแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และเครื่องปั้มน้ำแรงคน ได้แนวคิดจากบิดาที่ทำนามาตั้งแต่ยังเด็กและสามารถส่งลูก ๆ เรียนหนังสือได้โดยไม่มีหนี้สิน อีกทั้งยังได้รับการอบรมให้มีความเอื้ออาทรต่อกัน จ่ายเท่าที่จำเป็น กินเองทำเอง ปลูกเอง มีรายได้ไม่เดือดร้อน โดยได้นำแนวที่บิดาสอน คือ ทำให้ดูอยู่ให้เห็น สอนให้เป็น และได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ ๙ มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตตลอดมา

ศูนย์เรียนรู้บ้านนายพินัย เป็นหนึ่งใน ๕๙ แห่ง ของศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริในเขตพื้นที่จังหวัดยะลา โดยจังหวัดยะลาได้มอบหมายให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา เป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบดูแลสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลาและ ธ.ก.ส. ได้นำศูนย์เรียนรู้แห่งนี้เป็นแหล่งองค์ความรู้ที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่บุคคลที่สนใจและเครือข่ายของหน่วยงาน ภายใต้โครงการต่าง ๆ เช่น

โครงการถ่ายทอดและฝึกอบรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยศูนย์เรียนรู้ปราชญ์ชาวบ้านของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดยะลา : เกษตรกรที่เข้าร่วมปีละ ๑๕๐ คน อบรมจำนวน ๓ รุ่น รุ่นละ ๕๐ คน ระยะเวลาอบรม ๓ วัน ๒ คืน โดยจะอบรมในเรื่ององค์ความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำบัญชีครัวเรือน และมีวิทยากรเครือข่ายของศูนย์เรียนรู้มาให้องค์ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน การปลูกพืชสมุนไพร ฯลฯ

การอบรมให้แก่ลูกค้าพักชำระหนี้ของ ธ.ก.ส. โดยอบรมปีละประมาณ ๓,๐๐๐ คน รุ่นละ ๑๐๐-๒๐๐ คน เนื้อหาของการอบรมจะเสนอแนะเรื่องการบริหารจัดการในเรื่องการออม การใช้จ่ายส่วนตัว การใช้จ่ายในครัวเรือน และการเงินเผื่อ (เงินที่ไปชำระเงินกู้)

การดำรงตนอย่างพอเพียง

ความพอประมาณ

มีการวางแผน ทำแบบค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากน้อยไปหามาก ลดต้นทุนการผลิตและพิจารณาดูกำลังและความสามารถของตนเองเป็นหลัก โดยใช้แรงงานจากสมาชิกในครอบครัว ไม่มีการจ้างแรงงาน รู้จักใช้จ่ายเงิน ไม่ฟุ่มเฟือย โดยมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย มีการเก็บออมเป็นเงินทุน

ความมีเหตุผล

พิจารณาถึงศักยภาพของตนเองและครอบครัว ถึงความจำเป็น ความเป็นไปได้ คิดก่อนทำ มีการวางแผนงานและการบริหารจัดการเงินทุนอย่างรอบคอบ โดยมีแนวคิดในการทำงาน **“อดทน สู้งาน หาประสบการณ์ ผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น”** ใช้เหตุและผลในการดำเนินชีวิต จนประสบความสำเร็จ ครอบครัวมีความอบอุ่น เพราะทำการเกษตรด้วยกันตามศักยภาพของครอบครัว ทำให้เกิดการใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ภูมิคุ้มกัน

รู้จักประมาณตน ไม่ทำเกินกำลังความสามารถของตนเอง มีการออม การวางแผนงาน มีการแบ่งปันและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนรอบข้าง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยเหลือสังคม แปลงพื้นที่เกษตรผสมผสาน มีการปลูกไม้โตเร็วเพื่อใช้สอย ไม้ผล พืชผักสวนครัว เลี้ยงปลา ไก่ โดยปลูกและเลี้ยงทุกอย่างที่กิน โดยลดการพึ่งพาจากภายนอก

นายพินัย ให้ความสำคัญกับการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งถือว่าเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญของทุกครัวเรือน โดยถือว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือน และการปรับเปลี่ยนแนวคิดเป็นเนื้อหาที่สำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ในศูนย์เรียนรู้ฯ นอกจากการลงมือปฏิบัติจริง

เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม

เงื่อนไขความรู้

เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำรา และการอบรมศึกษาดูงาน โดยหมั่นหาความรู้ให้กับตนเองอยู่ตลอดเวลา และนำมาปรับใช้ในการพัฒนาแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่โดยบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ใช้เวลาให้คุ้มค่า และมีการแบ่งปันความรู้ที่ได้รับให้กับผู้อื่นโดยมีปณิธานในการทำงาน **"แบ่งรู้ แบ่งใช้ เพื่อถวายในหลวง"**

นอกจากนั้น นายพินัย เป็นคนใฝ่รู้ สนใจเรียนรู้อยู่เสมอ และนำความรู้มาปฏิบัติจนเกิดประโยชน์ ด้วยการต่อยอดองค์ความรู้ได้จนประสบผลสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากกระบวนการผลิตส้มแขก โดยเริ่มตั้งแต่ขยายพันธุ์จนได้ผลผลิต นำไปแปรรูปในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตากแห้ง กวน เชื่อม เป็นต้น โดยเน้นการจัดจำหน่ายในรูปแบบที่เป็นสินค้าแปรรูปมากกว่า เนื่องจากมีมูลค่าและสามารถจำหน่ายได้ในราคาสูงกว่าหลายเท่า จนเป็นที่ต้องการของตลาดซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการสั่งซื้อจากหน่วยงานราชการภายในท้องถิ่น นอกจากสินค้าที่เป็นน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นจะทำการตลาดในรูปของ OTOP ยะลา

เงื่อนไขคุณธรรม

ดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการดำเนินชีวิต รู้จักเอื้ออาทรแก่ผู้อื่นโดยมีแนวคิด

"มุ่งมั่น ขยัน ประหยัด
แนวปฏิบัติที่พ่อสอน
มีวินัย ไม่เดือดร้อน
เอื้ออาทร ชีวิตพอเพียง"

ผลสำเร็จจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตั้งแต่นำการเกษตรแบบผสมผสานมาใช้ ทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน โดยที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการใช้สารเคมี ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนจากการใช้ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช นอกจากนี้ยังมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายเพื่อใช้วางแผนในการใช้จ่ายเงินอย่างถูกต้องและเหมาะสม สำหรับด้านครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจในแนวทางที่ปฏิบัติและมีส่วนช่วยโดยร่วมแรงร่วมใจกันทำการเกษตร ตลอดจนเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมในกิจกรรมต่าง ๆ และเคยได้ร่วมกับอาจารย์ใหญ่โรงเรียนที่ภรรยารับราชการอยู่ทำแปลงสาธิตในโรงเรียนให้นักเรียนได้ปฏิบัติ จึงเป็นตัวอย่างแก่ชุมชน และได้ผลผลิตใช้เป็นอาหารกลางวันของนักเรียน

ปัจจุบันมีการจัดตั้งในรูปของคณะกรรมการเพื่อเป็นวิทยากรในศูนย์เรียนรู้ มีคณะกรรมการทั้งสิ้น จำนวน ๙ ท่าน มีนายพินัย แก้วจันทร์ เป็นประธาน เพื่อช่วยกันถ่ายทอดความรู้ภายในศูนย์เรียนรู้ฯ ตามหลักการที่ว่า **"อดทน สู้งาน หาประสบการณ์ พึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น"**

กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือน

ในโครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง

อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ไม่เน้นทำธุรกิจเพื่อกำไรอย่างเดียว
ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาตนเอง ช่วยชุมชนและคนอื่น
ร่วมกันพัฒนาธุรกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไปให้ยั่งยืน

นับเป็นระยะเวลามากกว่า ๑๐ ปีแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ที่กลุ่มสตรีในพื้นที่ โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง* อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่ม **“กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือน”** เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มฯ เห็นว่ามีเวลาว่างหลังจากทำการเกษตร สามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ได้ โดยเล็งเห็นว่าของใช้ขั้นพื้นฐาน เช่น ครีมอาบน้ำ สบู่ ยาสระผม น้ำยาซักผ้า ครีมนวดผม ฯลฯ มีความจำเป็นต้องใช้ในครัวเรือน ซึ่งสามารถนำเอาวัตถุดิบและสมุนไพรที่หาได้ในท้องถิ่นมาทำผลิตภัณฑ์ รวมถึงการจ้างแรงงานจากคนในชุมชน ตอนเริ่มแรกสมาชิกได้ร่วมกันศึกษา ค้นคว้า ตลอดจนไปอบรมการทำผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือนมาทดลองทำเพื่อใช้เองและขายให้แก่สมาชิกในราคาถูก เป็นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกในกลุ่มฯ ได้มาก หลังจากที่ได้นำมาขายจนได้รับความสนใจบอกต่อกันปากต่อปาก กลุ่มฯ จึงพัฒนาคุณภาพสินค้าจนเป็นที่พอใจ แล้วนำออกขายตลาดภายนอก

เรียบเรียงโดย : นางสาวลักษมี พรสุขสันต์
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑ สำนักงาน กปร.

*โครงการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระราชดำริเมื่อปี ๒๕๐๗ ทำการปฏิรูปที่ดิน โดยการจัดที่ดินและพัฒนาที่ดินให้เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินเข้าทำการเกษตร แต่ไม่ให้ถือครองกรรมสิทธิ์ และมีการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์การเกษตร ภายใต้ระเบียบการส่งเสริมสหกรณ์ ว่าด้วยการจัดสรรที่ดินหมู่บ้านสหกรณ์โครงการหุบกะพง พ.ศ.๒๕๒๔

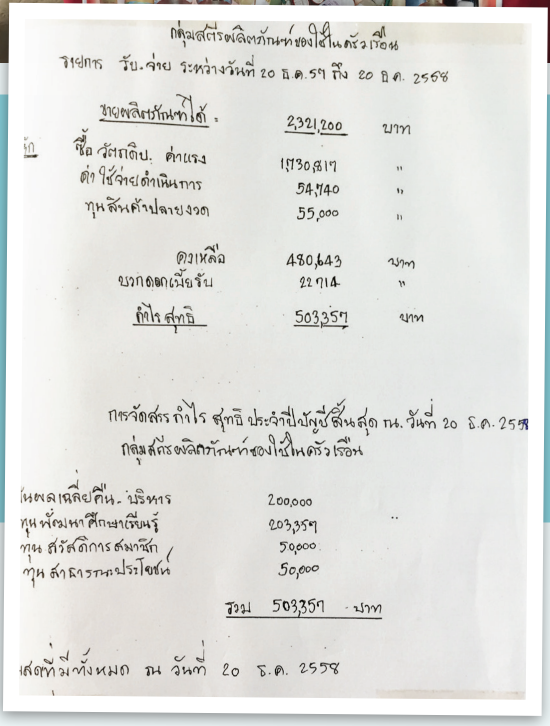

กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือน
รายการ รับ-จ่าย ระหว่างวันที่ 20 ธ.ค.57 ถึง 20 ธ.ค. 2558

ขายผลิตภัณฑ์ได้ =	2,321,200	บาท
หัก ซื้อวัตถุดิบ. ค่าแรง	1,730,817	"
ค่าใช้จ่ายดำเนินการ	54,740	"
ทุนสินค้าปลายงวด	55,000	"
คงเหลือ	480,643	บาท
บวกดอกเบี้ยรับ	22714	"
กำไรสุทธิ	503,357	บาท

การจัดสรรกำไร สุทธิ ประจำปีบัญชีสิ้นสุด ณ. วันที่ 20 ธ.ค. 2558
กลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือน

ปันผลเฉลี่ยคืน-บริหาร	200,000
ทุนพัฒนาศึกษาเรียนรู้	203,357
ทุน สวัสดิการสมาชิก	50,000
ทุน สาธารณะประโยชน์	50,000
รวม	503,357 บาท

สดที่มีทั้งหมด ณ วันที่ 20 ธ.ค. 2558

ปัจจุบัน กลุ่มฯ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ได้แก่ การผลิตสินค้าหลากหลายชนิดเพื่อเป็นการลดความเสี่ยง การทำบัญชีครัวเรือน จดรายรับรายจ่ายในการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มฯ อย่างสม่ำเสมอ เมื่อได้กำไรจากการขายผลิตภัณฑ์ก็จะนำมาเก็บออมเพื่อเป็นทุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป ณ ตอนนี้สมาชิกในกลุ่มฯ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความสุข มีรายได้เสริม และได้กระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชน รวมทั้งมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่กลุ่มฯ ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ ได้รับคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ระดับ ๓ ดาว จากนั้นในปี ๒๕๕๒ ได้รับคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ระดับ ๕ ดาว และได้รับรางวัลรองชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ประเภทธุรกิจขนาดย่อม จากการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ต่อมาเมื่อปี ๒๕๕๗ กลุ่มฯ ได้รับการคัดเลือกเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงาน กปร. ทำให้สามารถนำองค์ความรู้ที่มีมาใช้ในการบรรยายให้แก่คณะผู้ศึกษาดูงาน ซึ่งทางกลุ่มได้สอดแทรกแนวคิดและวิธีการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบรรยายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วย

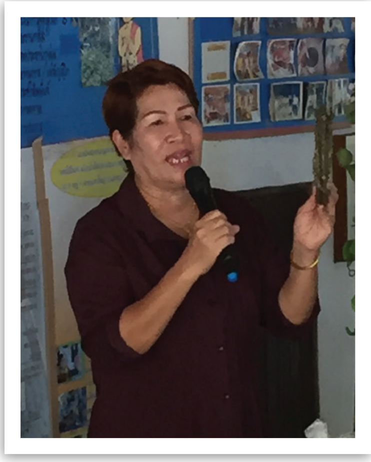

นางปิ่นรัตน์ ตันหยง

ประธานกลุ่มสตรีผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือน

> รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช อย่างหาที่สุดมิได้ เพราะนอกจากจะทรงช่วยพวกเราชาวหุบกะพงให้มีที่ดินทำกินแล้ว ยังทรงให้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้กลุ่มฯ ของเราได้มีหลักในการใช้ชีวิตและการดำเนินธุรกิจไม่ต้องยากจนอีกต่อไป

สำหรับการวางแผนการทำธุรกิจของกลุ่มฯ ในอนาคต จะยึดมั่นการดำเนินงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มฯ มีความมั่นคง และมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตลอดไป จะดำเนินธุรกิจด้วยความอดทนมุ่งมั่น ขยันหมั่นเพียร ซื่อสัตย์สุจริตต่อลูกค้า เน้นการพึ่งตนเอง ผลิตสินค้าเพื่อใช้เองในครัวเรือนก่อนถ้ามีเหลือจึงขาย และมีความตั้งใจจะเผยแพร่องค์ความรู้ของกลุ่มฯ ในด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงานและสมาชิกรุ่นใหม่ ๆ ต่อไป

แนะนำโครงการ

โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เรียบเรียงโดย : **นายวัชระ หัศภาค**
กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงศึกษาเรื่องการใช้หญ้าแฝก ในการอนุรักษ์ดินและน้ำจากเอกสารของธนาคารโลก ซึ่ง นาย Richard Grimshaw ได้ ทูลเกล้าฯ ถวาย และได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับหญ้าแฝกเป็นครั้งแรก เมื่อปี ๒๕๓๔ สรุปความว่า

“ให้ศึกษา ทดลองปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดินในศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ และพื้นที่อื่น ๆ โดยให้พิจารณาปลูกตามความเหมาะสมของภูมิประเทศ และควรเก็บรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับผลการศึกษา ทดลอง ให้ครอบคลุมทุกด้านด้วย”

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินงานสนองพระราชดำริ โดยมี คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่มีองคมนตรีเป็นประธานทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแนวทางในการทำงาน และสำนักงาน กปร. เป็นหน่วยงานหลักซึ่งทำหน้าที่บริหารจัดการในส่วนนโยบายและประสานหน่วยงานในการปฏิบัติ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานสนองพระราชดำริให้ประสบผลสำเร็จเป็นเวลากว่า ๒๐ ปี

หญ้าแฝกนั้นเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวตระกูลหญ้าชนิดหนึ่ง ซึ่งพบกระจายอยู่ทั่วไปหลายพื้นที่ตามธรรมชาติ จากการสำรวจพบว่า มีกระจายอยู่ทั่วโลก และสำรวจพบในประเทศไทย ๒ ชนิด คือ หญ้าแฝกลุ่ม และหญ้าแฝกดอน หญ้าแฝกเป็นหญ้าที่ขึ้นเป็นกอ หน่อเบียดกันแน่น ใบของหญ้าแฝกมีลักษณะแคบยาว ขอบขนานปลายสอบแหลม ด้านท้องใบจะมีสีจางกว่าด้านหลังใบ มีรากเป็นระบบรากฝอยที่สานกัน แน่นยาว หยั่งลึกในดิน ดังนั้นจึงสามารถนำมาใช้ในการปกป้องและอนุรักษ์ดูแลทรัพยากรธรรมชาติได้ เช่น ปลูกตามแนวคลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำและหนองบึง รวมทั้งไหล่ถนนและบริเวณใกล้สะพาน รากที่สานกันแน่นเหมือนตาข่ายจะพยุงดินไว้ กลายเป็นกำแพงใต้ดินที่มีชีวิต ช่วยชะลอแรงน้ำ ทำให้น้ำซึมลงในดินได้มากขึ้น ช่วยป้องกันหน้าดินถูกกัดเซาะพังทลาย ในส่วนของบริเวณเชิงเขาแนวรั้วหญ้าแฝกยังช่วยหยุดยั้งการพังทลายของดินด้วย

หญ้าแฝกยังใช้ปลูกในพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อช่วยให้ดินในแปลงเกษตรมีความอุดมสมบูรณ์ โดยมีวิธีการ เช่น การปลูกเพื่อรักษาความชุ่มชื้นในสวนผลไม้ การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ดอนที่ปลูกพืชไร่ การปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ราบหรือพื้นที่ลุ่ม และการปลูกรอบขอบสระเพื่อกรองตะกอนดิน เป็นต้น

การดำเนินงานที่ผ่านมามีการใช้แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานในห้วงระยะเวลาต่าง ๆ ดังนี้

๑) แผนแม่บทฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๓๗)

เน้นการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยในลักษณะของงานวิจัยพื้นฐาน และงานวิจัยประยุกต์

๒) แผนแม่บทฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๒)

เน้นการศึกษาวิจัยตามแนวพระราชดำริต่อเนื่องจากแผนแม่บทฉบับที่ ๑ ควบคู่กับการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมาย

๓) แผนแม่บทฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙)

เน้นการส่งเสริมและขยายผลการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนและเกษตรกรในพื้นที่

๔) แผนแม่บทฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔)

เน้นการนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้อง และเหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

๕) แผนแม่บทฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

เน้นการศึกษาด้านการเพิ่มศักยภาพหญ้าแฝกส่งเสริมให้มีการใช้หญ้าแฝกควบคู่กับการปรับปรุง ฟื้นฟูสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่วิกฤตที่มีความเสี่ยงจากดินถล่ม และน้ำป่าไหลหลาก

ผลการดำเนินงานโดยรวมตลอดระยะเวลากว่า ๒ ทศวรรษในด้านต่าง ๆ ที่พอจะสรุปให้เห็นเป็นตัวอย่าง คือ ในด้านการศึกษา วิจัย นั้น ได้มีงานศึกษา ทดลอง วิจัย เพื่อนำความรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกไปใช้ให้ถูกต้องเหมาะสม มีการดำเนินงานใน ๗ ประเภท ได้แก่ การอนุรักษ์ดินและน้ำ การเขตกรรม วิทยาศาสตร์พื้นฐาน (การเจริญเติบโต การขยายพันธุ์) การปลูกร่วมกับพืชเกษตร การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงาน กปร. ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕-๒๕๕๙ มีจำนวนถึง ๒๖๒ เรื่อง โดยได้มีการจัดทำทะเบียนงานวิจัยเพื่อรวบรวมรายชื่องานวิจัยและผลงานวิจัยให้สามารถใช้ประโยชน์ได้

ในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการศึกษา ทดลองพันธุ์หญ้าแฝกที่สามารถทนต่อร่มเงา ทำให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ และลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ต้นน้ำลำธารซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีร่มเงา และการขยายพันธุ์หญ้าแฝกจากเมล็ดจะเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการแยกหน่อ ซึ่งหากวิธีการนี้สามารถผลิตต้นพันธุ์หญ้าแฝกได้จะเป็นข้อได้เปรียบอย่างยิ่งที่สามารถช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากข้อจำกัดในการขยายพันธุ์โดยวิธีแยกหน่อ โดยไม่ต้องขนย้ายกล้าพันธุ์หญ้าแฝกจากแหล่งผลิตไปยังสวนและไร่ จะช่วยกระตุ้นให้เกษตรกรอยากปลูกหญ้าแฝกเพื่อใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น รวมถึงมีการศึกษาการใช้หญ้าแฝกในการบำบัดน้ำเสีย น้ำที่ปนเปื้อนสารพิษ โลหะหนักต่าง ๆ โดยน้ำที่ผ่านการบำบัดด้วยหญ้าแฝกสามารถนำมาหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ ช่วยลดต้นทุนในการนำน้ำมาใช้ในการอุปโภค บริโภค เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ ลดการปล่อยของเสียลงสู่สิ่งแวดล้อม เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ในด้านการจัดการองค์ความรู้ มีการจัดประชุมวิชาการและการฝึกอบรม เพื่อการเผยแพร่ผลงานการศึกษา วิจัย โดยการจัดประชุมสัมมนามีทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ โดยการจัดประชุมสัมมนาการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในประเทศรวม ๖ ครั้ง และมีการจัดการประชุมสัมมนาหญ้าแฝกนานาชาติ International Conferences on Vetiver (ICV) รวม ๖ ครั้ง

นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมหญ้าแฝกในระดับนานาชาติในหลายครั้ง ดังนี้

(๑) เรื่อง The International Training Course on The Vetiver System ณ กรุงเทพมหานคร มีผู้เข้ารับการอบรม ๓๑ คน จาก ๑๕ ประเทศ เมื่อปี ๒๕๔๓

(๒) การฝึกอบรมด้านหัตถกรรม ที่สำนักส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน จำนวน ๒ ครั้ง โดยครั้งที่ ๑ ผู้เข้ารับการอบรมจากทวีปอเมริกาใต้ ครั้งที่ ๒ ผู้เข้ารับการอบรมจากประเทศอินเดีย

(๓) การส่งผู้เชี่ยวชาญด้านหัตถกรรมไปอบรมในต่างประเทศจำนวน ๔ ครั้ง ได้แก่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน อินโดนีเซีย อินเดีย และเวียดนาม

ในด้านการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อวัตถุประสงค์ในด้านต่าง ๆ อาทิ การปลูกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกเพื่อปรับปรุงฟื้นฟูคุณภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การปลูกเพื่อส่งเสริมสาธิตฝึกอบรมและการขยายพันธุ์ ที่ผ่านมามีการดำเนินการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ นับจนถึงปี ๒๕๕๘ มีการดำเนินงานไปแล้วรวมทั้งสิ้น ๔,๘๘๒ ล้านกล้า เกิดประโยชน์ต่อพื้นที่ ๑๒,๒๐๗,๑๔๑ ไร่ นอกจากนี้ยังได้ใช้ประโยชน์ของหญ้าแฝกในด้านการกรองสารพิษและประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ลดค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย ใช้มุงหลังคา ใช้คลุมหน้าดิน ทำหัตถกรรม อาหารเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

การส่งเสริมให้เกิดการใช้หญ้าแฝกอย่างแพร่หลายอีกทางหนึ่งคือ การจัดการประกวด โดยที่ผ่านมามีการจัดการประกวดการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวม ๙ ครั้ง ซึ่งจัดโดย มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. กรมพัฒนาที่ดิน และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่อง เชิดชู รวมทั้งเผยแพร่ผลงานการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นการส่งเสริมและขยายผลการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกอย่างแพร่หลาย เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรดินและน้ำอย่างยั่งยืน รวมทั้งทำให้เกิดเครือข่ายคนรักษ์แฝกแห่งประเทศไทย ซึ่งเกิดผลตามมาอย่างเป็นรูปธรรมในการขยายผลการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก โดยเครือข่ายคนรักษ์แฝกแห่งประเทศไทยที่ได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน) ได้จัดมหกรรมเครือข่ายคนรักษ์แฝกแห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและขยายผลการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก รวมถึงเป็นการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายคนรักษ์แฝก ระหว่างปี ๒๕๕๖ ถึง ๒๕๕๙ รวม ๓ ครั้ง แสดงถึงความเข้มแข็งของเครือข่ายที่จะร่วมกันสืบสานพระราชดำริในการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกได้อย่างดี

การดำเนินงานในการสนองพระราชดำรินั้น พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานรางวัล The King of Thailand Vetiver Awards แบ่งเป็น ๓ ด้าน ๖ รางวัล ประกอบด้วย

(๑) ด้านงานวิจัยหญ้าแฝกดีเด่น ประกอบด้วย ผลงานในภาคเกษตรกรรมและผลงานนอกภาคเกษตรกรรม

(๒) ด้านการส่งเสริมและการใช้งานระบบหญ้าแฝกดีเด่น ประกอบด้วย งานส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยี และงานประยุกต์ใช้ระบบหญ้าแฝก

(๓) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดีเด่น ประกอบด้วย งานประยุกต์ใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมและผลทางเศรษฐกิจและสังคม และงานบรรเทาภัยพิบัติและการป้องกันสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้ในระดับนานาชาติได้ให้ความสำคัญกับเรื่องหญ้าแฝกดียิ่งขึ้น

ในการบริหารจัดการเพื่อให้พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีทิศทางที่ชัดเจนมีความต่อเนื่อง คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้กำหนดให้มีแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น เริ่มครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๓๖ และแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๕ ได้สิ้นสุดในปี ๒๕๕๙ ดังนั้น คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) เพื่อจัดทำแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๖ เสนอต่อคณะกรรมการฯ พิจารณา โดยแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๖ ที่จัดทำโดยคณะทำงานฯ ได้ผ่านความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เรียบร้อยแล้ว

แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่ใช้ในการกำหนดทิศทางอีก ๕ ปี มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนดังนี้

“สนองพระราชดำริด้านการพัฒนาและการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยบริหารจัดการแบบบูรณาการผ่านเครือข่ายทุกระดับทั้งในประเทศและนานาชาติ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน”

โดยมีแนวทางและมาตรการการดำเนินงานในแต่ละด้านดังนี้

ด้านการศึกษา วิจัย ประกอบด้วย ส่งเสริมงานศึกษา วิจัย เพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ สนับสนุนงานวิจัยและทดลองเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ และสนับสนุนงานวิจัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก

ด้านการจัดการองค์ความรู้ ประกอบด้วย สนับสนุนการรวบรวมข้อมูลและการจัดระบบองค์ความรู้ ส่งเสริมการเข้าถึงองค์ความรู้ และสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ท้องถิ่น

ด้านการส่งเสริม ประกอบด้วย ส่งเสริมกิจกรรมการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก สนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วม และส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ

ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย ส่งเสริมให้เกิดการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายรูปแบบและสนับสนุนให้การประชาสัมพันธ์เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

ด้านการบริหารจัดการ สนับสนุนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สนับสนุนการติดตามและประเมินผล

ทั้งนี้ในการแปลงแผนไปสู่ภาคปฏิบัติจะมีการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนปฏิบัติการประจำปีต่อไป ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ จะได้ดำเนินการสนองพระราชดำริให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้การใช้หญ้าแฝกมีแพร่หลายและเหมาะสม ซึ่งจะก่อประโยชน์ ดังที่ได้พระราชทานพระราชดำริไว้

เริ่มต้นชีวิต ด้วย ภูมิคุ้มกัน

เรียบเรียงโดย : **กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง**
กองศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

เมื่อกล่าวถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คนส่วนใหญ่จะเริ่มต้นอธิบายหรือกล่าวถึงองค์ประกอบของสามห่วง ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และต่อด้วยการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอธิบายต่อเนื่องด้วยการบอกว่าทั้งนี้ ต้องมีเงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งเป็นการอธิบายในกรอบแนวคิดของสามห่วงสองเงื่อนไข ที่เราคุ้นชิน ทว่ายังไม่สามารถอธิบายเชื่อมโยงให้ชัดเจน

ศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย พันธเสน ได้เสนอการอธิบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการวิเคราะห์เชิงระบบ ซึ่งมีความน่าสนใจและสามารถอธิบายเชื่อมโยงต่อเนื่องอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยเริ่มต้นจากการอธิบายสองเงื่อนไขจำเป็นคือ ความรู้และคุณธรรม ซึ่งจะเป็นตัวกำกับสอดแทรกวิธีคิดและวิธีปฏิบัติ และต่อด้วยสามห่วง ซึ่งมีความน่าสนใจอยู่ที่ ดร.อภิชัย พันธเสน เสนอว่า การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอาจไม่จำเป็นเริ่มจากการมีปัญญาความรู้ มีคุณธรรม ใช้ชีวิตอย่างมีเหตุผล พอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน หากอาจเริ่มจากการมีภูมิคุ้มกัน การใช้ปัญญาความรู้ในการสร้างภูมิคุ้มกัน และมีความพอประมาณเข้ามาประกอบด้วย จะทำให้ชีวิตเป็นไปอย่างมีคุณธรรมและมีเหตุมีผล

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำรงชีวิตของมนุษย์ หมายถึง การมีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง (Self-reliance) ถ้าสามารถพึ่งพาตนเองได้มาก จะสามารถอยู่รอดได้ดีโดยเฉพาะในยามที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้ามากระทบ และความสามารถในการปรับตัวเมื่อเกิดภาวะวิกฤต (Resilience) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่คนส่วนใหญ่เข้าใจง่ายที่สุด เนื่องจากเป็นวิธีการ (Method) ที่สอดคล้องกับสัญชาตญาณการเอาตัวรอดของสิ่งมีชีวิตทั้งมวล ซึ่งการมีแค่ภูมิคุ้มกัน ถือเป็นขั้นต้นระดับเข้าข่ายของการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะถือเป็นการทำเพื่อความอยู่รอดของตนเอง หากว่ามีภูมิคุ้มกันและผนวกมีความคิดเรื่องความพอประมาณมากำกับด้วย จะเป็นการปฏิบัติในระดับเข้าใจ และหากมีทั้งการมีภูมิคุ้มกัน ความพอประมาณ และความมีเหตุผล จะยกระดับเข้าสู่การเข้าถึง

ดังนั้น หากเราตั้งใจจะดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เราอาจเริ่มต้นจากการสร้างภูมิคุ้มกันในชีวิต เช่น **ด้านร่างกายจิตใจ** โดยการดูแลรักษาร่างกาย การออกกำลังกายและบ่มเพาะจิตใจตามหลักศาสนา **ด้านวัตถุ ทรัพย์สินเงินทอง** โดยการวางแผนทางการเงิน **ด้านการผลิต** โดยการวางแผนการผลิต การบริหารปัจจัยวัตถุดิบ แผนบริหารความเสี่ยงในภาคธุรกิจ เพื่อพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด และหากมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้นในชีวิต ผลกระทบที่เกิดขึ้น ที่หนักก็จะเบาคลาย ที่เบาก็ไม่กระทบกระเทือน จากนั้นจึงค่อย ๆ ปรับยกระดับความคิดสู่ความพอประมาณ ไม่มากไป ไม่น้อยไป คิดและทำอย่างมีเหตุมีผล ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เข้าใจยากขึ้นและมีระดับที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เมื่อเราสมาทานความคิดและทำอย่างพอเพียงอยู่บ่อย ๆ เป็นประจำ เราจะเกิดปัญญาและความรู้ว่าความสุขในชีวิตคืออะไร และค้นพบว่าความพอเพียงคือความสุข ซึ่งแต่ละคนต้องหาจุดพอเพียงของตนเอง และเหนือสิ่งอื่นใด **เราจะเชื่อมั่นว่าการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะสามารถสร้างประโยชน์สุขให้แก่ผู้อื่นและสังคมไทยได้**

นฤบดินทรจินดา

อ่างเก็บน้ำที่สร้างในพระราชดำริรัชกาลที่ ๙ สานประโยชน์สุข ในรัชกาลที่ ๑๐

เรียบเรียงโดย : **โสภิตา บุญประสงค์ สิทธิพงษ์พานิช**
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑

"อ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดา" ชื่อพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีความหมายว่า **"อ่างเก็บน้ำที่สร้างขึ้นตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช"** ซึ่งได้รับพระราชทานชื่อ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ชื่อเดิม เรียกกันว่า **"อ่างเก็บน้ำห้วยโสมง"**

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระราชดำริให้พัฒนาลุ่มน้ำห้วยโสมงซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำปราจีนบุรี ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดปราจีนบุรี มักประสบกับปัญหาอุทกภัยสร้างความเสียหายให้กับประชาชนในพื้นที่เป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะส่งผลให้พื้นที่การเกษตร กว่า ๕๐,๐๐๐ ไร่ รวมถึงพื้นที่ทำการประมงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และถนนหลายสายได้รับความเสียหาย ประกอบกับพื้นที่ส่วนใหญ่ จะทำการเกษตรได้ในช่วงฤดูฝนเท่านั้น ส่วนช่วงฤดูแล้งหรือช่วงฝนทิ้งช่วง จะไม่สามารถทำการเกษตรได้เนื่องจากขาดแคลนน้ำ ยกเว้นในพื้นที่ลุ่มต่ำริมห้วยโสมงและลำน้ำสาขาที่พอจะมีปริมาณน้ำไหลอยู่บ้าง การเกษตรทำได้เพียงการปลูกมันสำปะหลัง ปลูกยูคาลิปตัส เพราะเป็นพืชที่ไม่ต้องอาศัยน้ำมาก รวมทั้งปริมาณน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคก็ไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีแหล่งเก็บกักน้ำต้นทุน

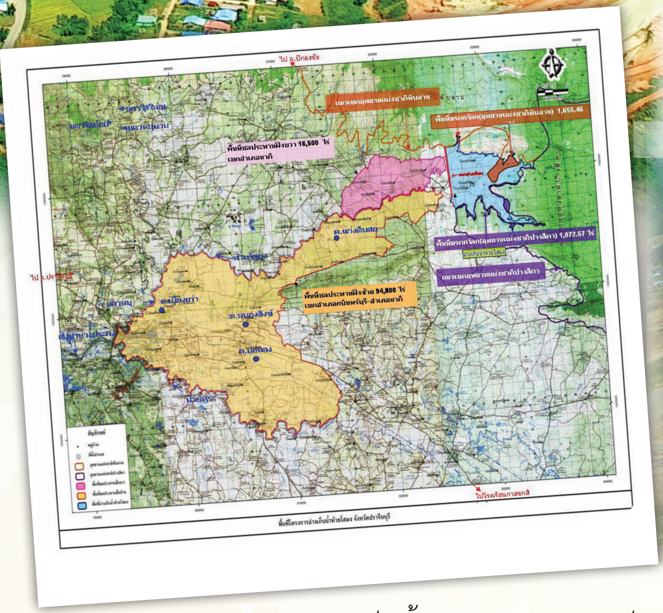

อ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดา เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ มีความจุ ๒๙๕ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นเขื่อนดิน ปัจจุบันสามารถเก็บน้ำได้แล้ว แต่จะก่อสร้างแล้วเสร็จทั้งโครงการภายในปี ๒๕๖๒ ซึ่งจะช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรจำนวน ๑๑๑,๓๐๐ ไร่ ในอำเภอนาดี และอำเภอกบินทร์บุรี ในปี ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา ด้วยพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทำให้ปัญหาอุทกภัยของจังหวัดปราจีนบุรีหมดสิ้นไป อีกทั้งเกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี เมื่อน้ำบริบูรณ์ ความอุดมสมบูรณ์ต่าง ๆ ก็ตามมา ทั้งด้านอุปโภคบริโภค ด้านการเกษตร เกิดความสวยงามทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นขุนเขาที่โอบล้อมอ่างเก็บน้ำ ป่าเบญจพรรณผสมป่าดิบแล้งที่เขียวขจี ฝูงสัตว์ป่าน้อยใหญ่ที่แวะเวียนกันลงมาให้ชมในยามค่ำคืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีอาชีพรองรับตามความสนใจ พร้อมผลิตและจำหน่ายพืชผลทางการเกษตร เครื่องจักสาน อาหารแปรรูป ฯลฯ ให้แก่นักท่องเที่ยวได้ที่จะเข้ามาเยี่ยมชมต่อไปในอนาคต

จากพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้พระราชทานพระราชดำริอ่างเก็บน้ำนฤบดินทรจินดา ให้กับประชาชนจะสามารถยังประโยชน์และสร้างผลผลิตให้สมบูรณ์ และร่วมกันสานต่อสร้างประโยชน์ให้แก่แผ่นดินในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร สืบไป

อาชีพน่าลอง

น้ำพริกนครศรีธรรมราช

"พลิกดินให้เป็นพริก พลิกพริกให้เป็นเครื่องแกง"

เรียบเรียงโดย : **นายศุภชัย อักษรวงศ์**

ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนา
พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เกษตรกรในตำบลขอนหาด อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มีอาชีพหลัก คือ การทำนา ทำสวน ทำเกษตรหมุนเวียนตามฤดูกาล ซึ่งพริกขี้หนูสวนพันธุ์พื้นเมืองเป็นพืชชนิดหนึ่งที่เกษตรกรในท้องถิ่นนิยมปลูกกันมาก เมื่อมีเกษตรกรปลูกพริกเพิ่มขึ้นทำให้พริกล้นตลาด เพื่อแก้ปัญหาเรื่องพ่อค้าคนกลางกดราคาพริกขี้หนูสด แม่บ้านเกษตรกรได้รวมกลุ่มกัน จัดตั้ง **“กลุ่มแปรรูปพริก (เครื่องแกง)”** โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ มีสมาชิก ๒๑ คน ชื่อกลุ่มแปรรูปพริก ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น **“กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปพริก”**

เมื่อวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านขอนหาด ทอดพระเนตรและทรงสอบถามความเป็นมาและการดำเนินงานของกลุ่ม ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริกับนายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี และนายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร. สรุปสาระสำคัญได้ว่า

- **ควรแนะนำและจัดการกับผลิตภัณฑ์ของเกษตรกร โดยอาจจะหาตลาดรองรับ หรือตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน**
- **การผลิตสินค้าชุมชนจำหน่าย ควรมีเครื่องหมายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง**

การดำเนินงาน

๑) การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์

- การผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี (จี.เอ็ม.พี.)

- หนังสือรับรองฮาลาล อนุญาตให้ใช้เครื่องหมายรับรองฮาลาล เลขทะเบียนที่ กอท.ฮล. C082/2555

- การขออนุญาตใช้เครื่องหมาย อย. ในผลิตภัณฑ์น้ำพริกแกงส้มแห้ง, น้ำพริกแกงกะทิแห้ง, น้ำพริกคั่วกลิ้งแห้ง

- ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์โอทอป ระดับห้าดาว

๒) การพัฒนาผลิตภัณฑ์

กลุ่มได้ทดลองสร้างผลิตภัณฑ์เครื่องแกงรูปแบบใหม่เพิ่มเติม ซึ่งปัจจุบันผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกจำหน่าย มีดังนี้ เครื่องแกงส้มเปียก, เครื่องแกงกะทิเปียก, เครื่องแกงคั่วกลิ้งเปียก น้ำพริกแกงส้มแห้ง, น้ำพริกแกงกะทิแห้ง, น้ำพริกคั่วกลิ้งแห้ง และเครื่องแกงไตปลาสำเร็จรูปชนิดเปียก

> กว่าพริกขี้หนู จะพลิกเป็นเงินคืนกลับมาได้
> กลุ่มแม่บ้านลงแรงมาก แต่ถือเป็นประสบการณ์ร่วมกัน

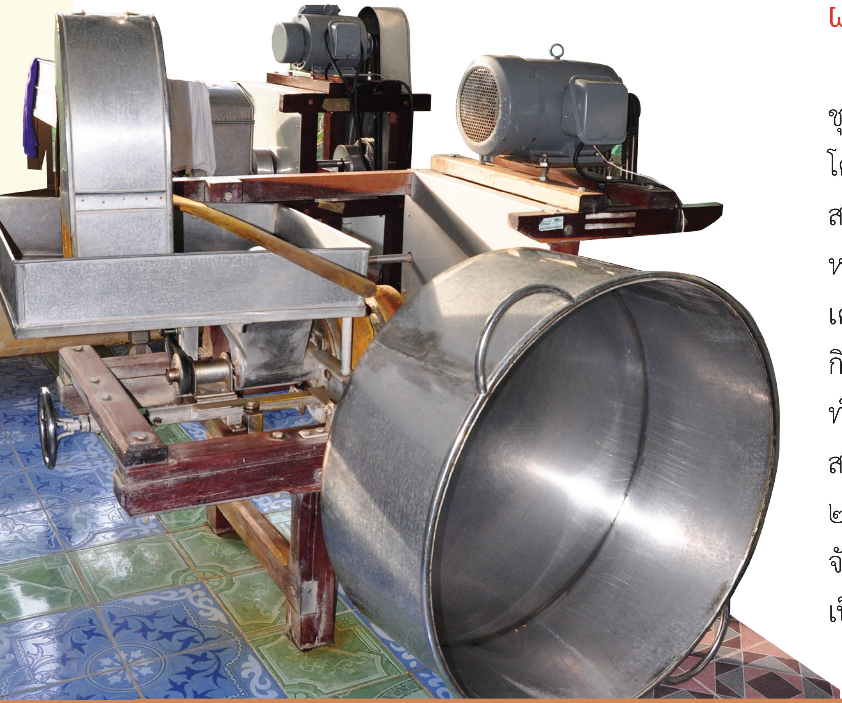

ผลผลิตเพิ่มรายได้และสวัสดิการทางสังคม

มีการผลิตเครื่องแกง เพื่อจำหน่ายแก่สมาชิกและชุมชนบริเวณใกล้เคียงทั้งในตำบล อำเภอ และจังหวัดใกล้เคียง โดยซื้อวัตถุดิบ ได้แก่ พริกขี้หนู มะกรูด ตะไคร้ ขมิ้น จากสมาชิก ประมาณปีละ ๘๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนวัตถุดิบอื่น ๆ เช่น หอม กระเทียม ซึ่งซื้อจากแหล่งผลิตโดยตรง นำมาบด โดยใช้เครื่องบด ผลิตเป็นเครื่องแกง สามารถผลิตได้ ๑๖,๐๐๐ กิโลกรัมต่อปี จำหน่ายราคากิโลกรัมละ ๑๐๐-๑๑๐ บาท ทำให้กลุ่มมีรายได้ปีละ ๑,๖๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว สามารถปันผลเฉลี่ยคืนให้สมาชิกเฉลี่ยรายละ ๒,๐๐๐-๒,๕๐๐ บาทต่อเดือน และหักเงินรายได้ส่วนหนึ่งไว้ สำหรับจัดสวัสดิการสังคม เช่น ให้การสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน เป็นต้น

การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความพอประมาณ

๑. เน้นพึ่งพาตนเองเป็นหลัก การขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานเฉพาะในส่วนที่จำเป็น

๒. การใช้อาคารผลิตเน้นการปรับปรุงของที่มีอยู่เดิม ให้ถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบดูเรียบร้อยสวยงาม

๓. การพัฒนาธุรกิจคำนึงถึงศักยภาพของกลุ่ม และมุ่งที่จะพัฒนาต่อยอดเฉพาะด้านที่ชำนาญ

๔. มีการวางแผนการลงทุนอย่างรอบคอบไม่สร้างภาระหนี้สินที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง เช่น การกู้เงินเพื่อรับซื้อพริกขี้หนูสดให้มีปริมาณเพียงพอสำหรับการผลิตเครื่องแกงได้ตลอดปี และจัดทำบัญชีเพื่อเก็บเงินสะสมชำระคืน

ความมีเหตุผล

๑. วางระบบการทำงานให้ได้คุณภาพเพื่อให้ได้วิธีการที่ดีตามหลักเกณฑ์และให้ได้การยอมรับจากผู้บริโภค เช่น กิจกรรม ๕ ส, จี.เอ็ม.พี. องค์การอาหารและยา (อย.), ฮาลาล, มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.), ระดับของระบบการบริหารจัดการ มจก.ในระดับดี ๕ หมวด, โอทอป ๕ ดาว

๒. การจัดซื้อวัตถุดิบใช้ในการผลิตส่วนใหญ่ซื้อจากสมาชิกและในพื้นที่ ยกเว้นวัตถุดิบที่ไม่มีในพื้นที่

๓. เตรียมอบพริกแห้งที่ได้คุณภาพให้ได้ปริมาณที่เพียงพอกับการผลิตพริกแกงได้ตลอดปี

๔. ใช้คุณลักษณะของพริกขี้หนูพันธุ์ท้องถิ่นที่มีรสเผ็ดสร้างเอกลักษณ์เครื่องแกงรสเด็ด

๕. คำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างกลุ่มกับเกษตรกรผู้ปลูกพริก โดยรับซื้อในราคาที่เป็นธรรม และส่งเสริมการขายหากได้ราคาที่สูงกว่า

มีภูมิคุ้มกันที่ดี

๑. มีการควบคุมกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน ตามแนวทาง “จี.เอ็ม.พี.สุขลักษณะทั่วไป”

๒. มีระบบการตรวจสถานที่ผลิต และผลิตภัณฑ์ประจำปีตามหลักเกณฑ์ของการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพชุมชน

๓. มีช่องทางการจำหน่ายทั้งภายในชุมชน ชุมชนละแวกใกล้เคียงโดยรอบ และร้านอาหารในต่างจังหวัด ตลอดจนกลุ่มที่มาเยี่ยมชมศึกษาดูงาน ทำให้กระจายความเสี่ยงด้านการตลาดและมีแนวคิดการขยายตลาดอย่างค่อยเป็นค่อยไป

๔. มีการสร้างเครือข่ายช่วยประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์และเครือข่ายพันธมิตรทางการค้า เช่น เกษตรกรผู้ปลูกพริก วิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ขาประจำ

๕. มีการขยายผลเป็นศูนย์เรียนรู้ เพื่อการขยายผลในชุมชนและชุมชนรอบศูนย์ โดยเฉพาะเป็นแหล่งเรียนรู้แก่เยาวชนในชุมชนเพื่อการสืบทอดรุ่นสู่รุ่น

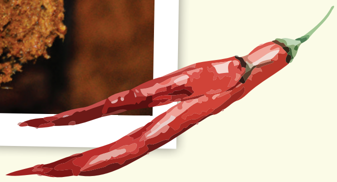

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปพริก บ้านขอนหาด ไม่หวงสูตรเครื่องแกง ซึ่งเมื่อแปรรูปเป็นเครื่องแกงแล้ว มีจำหน่ายทั้งเครื่องแกงสดและเครื่องแกงแห้ง พร้อมกับบอกส่วนผสมที่น่าทดลองทำตามมาด้วย

แกงกะทิ แกงคั่วกลิ้ง แกงผัดเผ็ด

ประกอบด้วย พริกขี้หนู พริกแห้ง ขมิ้น พริกไทยดำ ข่า ตะไคร้ เกลือ หอม กระเทียม ผิวมะกรูด

เครื่องแกงไตปลาสำเร็จรูปชนิดเปียก

ประกอบด้วย พริกขี้หนู พริกแห้ง ขมิ้น พริกไทยดำ ข่า ตะไคร้ เกลือ หอม กระเทียม ไตปลา กะปิ ผิวมะกรูด

แกงส้ม ประกอบด้วย พริกขี้หนู ขมิ้น กระเทียม หัวหอม เกลือ

ทั้งนี้สัดส่วนตามความเหมาะสม สำหรับขั้นตอนการทำพริกแกง เตรียมวัตถุดิบมาล้างให้สะอาดใส่ตะกร้าให้สะเด็ดน้ำ ประมาณ ๑ ชั่วโมง แล้วนำมาเข้าเครื่องบด บดเสร็จแล้วนำมาเข้าเครื่องกวนอีกครั้ง เพื่อให้เข้ากัน เพื่อไล่ความชื้น ประมาณ ๑ ชั่วโมง พร้อมที่จะขายได้เลย

ล้นเกล้าชาวไทย สถิตในดวงใจนิรันดร์

โครงการเฉลิมพระเกียรติ "ฉลองราชย์ ๗๐ ปี เคียงคู่ทรงงาน ๘๔ พรรษา ราชินีศรีแผ่นดิน"

เรียบเรียงโดย : **นายวัชระ หัศภาค**
กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

ในวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ นับเป็นวันที่ปวงชนชาวไทยได้สูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ จากการที่ได้ทราบข่าวพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชสวรรคต นำมาซึ่งความโศกเศร้าอาลัยไปทั่วทั้งแผ่นดิน นับแต่เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๔๘๙ ได้ทรงงานเพื่อราษฎรอย่างมิได้เห็นแก่ความยากลำบากแม้ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ความทุกข์ของราษฎรในทุกหนแห่งทั่วทั้งแผ่นดินได้รับการแก้ไขจากการเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมและศึกษาข้อมูลเพื่อพระราชทานโครงการช่วยเหลือให้ราษฎรพ้นจากความทุกข์ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่พระราชทานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีจำนวนมากมาย นับถึง ๔,๖๘๕ โครงการและครอบคลุมในทุกด้าน ทั้งด้านการสาธารณสุข การศึกษา การเกษตร และการพัฒนาแหล่งน้ำ เป็นต้น

นับเวลาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ จนถึงปี ๒๕๕๙ เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๗๐ ปี ในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ และในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๙ สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๔ พรรษา ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการสนองพระราชดำริของทั้งสองพระองค์และพระบรมวงศ์ ได้ใช้โอกาสดังกล่าวจัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมพระเกียรติในชื่องาน **“ฉลองราชย์ ๗๐ ปี เคียงคู่ทรงงาน ๘๔ พรรษา ราชินีศรีแผ่นดิน”** มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พระราชกรณียกิจ แนวพระราชดำริและผลสำเร็จจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้ประชาชนทั่วไปสามารถรับรู้ รับทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้พระราชทานแก่พสกนิกรให้ได้รับประโยชน์สุขโดยทั่วกัน รวมถึงได้มาศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับแนวพระราชดำริในด้านต่าง ๆ ที่สามารถน้อมนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ทั้งในการประกอบอาชีพและนำไปสืบสานในการพัฒนาได้ต่อไป

การจัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติของทั้งสองพระองค์นั้น สำนักงาน กปร. ได้ร่วมกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๖ แห่งที่กระจายอยู่ทั่วประเทศเป็นสถานที่จัดงาน เนื่องจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริจัดตั้งจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อเป็นแหล่งศึกษา ทดลอง สาธิต ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต ตามหลักภูมิสังคมของแต่ละภูมิภาค เพื่อให้เกษตรกร ประชาชน และผู้ที่สนใจได้มาศึกษาเรียนรู้ได้อย่างสะดวกและได้รับความรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามสภาพพื้นที่และสอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นด้วย

กิจกรรมในงานที่จัดขึ้น ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก คือ

กิจกรรมที่ ๑ เป็นการจัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ร่วมกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยสำนักงาน กปร. นำนิทรรศการเคลื่อนที่ชุด **"ฉลองราชย์ ๗๐ ปี เคียงคู่ทรงงาน ๘๔ พรรษา ราชินีศรีแผ่นดิน"** ซึ่งนำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ๗ ทศวรรษ และหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ๒๓ ข้อเล่าผ่านสื่อ Interactive Exhibition พร้อมทั้งกิจกรรมตอบคำถามรับของที่ระลึก และคูปองลุ้นรับรางวัลต่าง ๆ พร้อมมีนิทรรศการจากหน่วยงานร่วมจัดเพื่อแสดงถึงพระราชกรณียกิจในด้านต่าง ๆ ด้วย

กิจกรรมที่ ๒ เป็นการจัดประกวดการจัดแสดงนิทรรศการในหัวข้อ **"แผ่นดินของเรา"** จากสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยให้นักเรียนมาจัดแสดงผลงานจากการน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติ โดยนำมาจัดแสดงในรูปแบบของนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติที่สถาบันการศึกษาทั่วประเทศได้น้อมนำไปปฏิบัติและก่อเกิดผลแห่งการพัฒนาในด้านการเรียนการสอนการประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นการจัดแสดงให้สาธารณชนทั่วไปได้รับทราบและประจักษ์ถึงการสืบสานและสานต่อแนวพระราชดำริอย่างเป็นรูปธรรม โดยโรงเรียนที่ชนะเลิศในแต่ละครั้ง จะได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พร้อมทุนการศึกษาและทุกสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมประกวดจะได้รับประกาศนียบัตรเพื่อเป็นเกียรติแก่ทุกสถาบัน

กิจกรรมที่ ๓ เป็นกิจกรรมสร้างงาน สร้างอาชีพจากงานของในหลวง โดยศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ทั้ง ๖ แห่ง ได้ให้เกษตรกรและประชาชนที่สนใจเข้ารับการอบรมการประกอบอาชีพที่มาจากองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพให้ประสบผลสำเร็จได้ ตัวอย่างอาชีพที่มีการอบรม อาทิ การปลูกมะนาวนอกฤดูในวงบ่อซีเมนต์ การเพาะเห็ดเศรษฐกิจ การซ่อมบำรุงรักษาเครื่องยนต์เล็ก การทำไม้กวาดทางมะพร้าวและเก้าอี้จากไม้รัง การปลูกผัก การเลี้ยงชันโรง การเลี้ยงปลาแบบผสมผสาน การเลี้ยงกบนาโดยวิธีธรรมชาติ และการปลูกผักปลอดจากสารพิษเพิ่มรายได้ เป็นต้น

กิจกรรมที่ ๔ เป็นกิจกรรมการสร้างป่าเพิ่มน้ำ ภายใต้ชื่อ **"ปลูกป่าในใจคน"** โดยกิจกรรมนี้เป็นการสืบสานพระราชดำริด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติตามแนวพระราชดำริ ซึ่งกิจกรรมการสร้างป่าเพิ่มน้ำภายใต้ชื่อ **"ปลูกป่าในใจคน"** ตามหลักการทรงงานนั้น มีประชาชนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าในใจคนในแต่ละศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ จำนวน ๘๔ คน ทั้งนี้ เพื่อจะสื่อถึง ๘๔ พรรษาในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยผู้ร่วมกิจกรรมจะรับต้นไม้ ประกอบด้วย ต้นไม้ประจำจังหวัด หรือไม้มีค่า หรือไม้อนุรักษ์ เช่นต้นนนทรีป่า พะยูง ยางนา หว้า ตะเคียนชันตาแมว ต้นจัน ทองกวาว ปีบ และสารภี เป็นต้น พร้อมสมุดบันทึกปลูกป่าในใจคน และเมื่อนำไปปลูกในพื้นที่ของตนเองแล้วจะต้องมีการบันทึกการเจริญเติบโตตลอดถึงเรื่องราวการปลูกที่สะท้อนถึงหลักการทรงงาน ปลูกป่าในใจคน มีการถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านสู่สาธารณชนทางสื่อออนไลน์อย่างต่อเนื่องด้วย

กิจกรรมเพื่อเฉลิมพระเกียรติในชื่องาน **“ฉลองราชย์ ๗๐ ปี เคียงคู่ทรงงาน ๘๔ พรรษา ราชินีศรีแผ่นดิน”** จัดทั้งหมด ๖ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ จัดขึ้นที่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา ในระหว่างวันที่ ๑๕-๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๒ จัดที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ในระหว่างวันที่ ๒๒-๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๓ จัดที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส ในระหว่างวันที่ ๒๕-๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๔ จัดขึ้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ในระหว่างวันที่ ๒๘ – ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ครั้งที่ ๕ จัดขึ้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ในระหว่างวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน – ๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ และครั้งสุดท้ายจัดขึ้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ ในระหว่างวันที่ ๑๑-๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๙

กิจกรรมต่าง ๆ ในงานที่จัดขึ้นทั้ง ๖ แห่งได้รับความสนใจมีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก ซึ่งกลุ่มเป้าหมายหนึ่งในการจัดกิจกรรมในครั้งนี้คือ เยาวชนจะได้มาเรียนรู้งานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและแนวพระราชดำริในด้านต่างๆ รวมถึงได้จัดผลงานที่แสดงถึงความรู้ความเข้าใจในงานพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ผลสำเร็จที่เห็นได้จากการจัดงานครั้งนี้ คือ การจัดนิทรรศการในหัวข้อ **“แผ่นดินของเรา”** ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมการจัดนิทรรศการ ทำให้เห็นว่าเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ได้อย่างน่าประทับใจ

สำหรับผลการตัดสินการประกวดนิทรรศการ ในหัวข้อ **“แผ่นดินของเรา”** ทั้ง ๖ ครั้ง มีโรงเรียนที่ชนะเลิศได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รวมทั้งมีรางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล และรางวัลชมเชยอีก ๒ รางวัล ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ โรงเรียนวังหลังวิทยาคม รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” และโรงเรียนมัธยมพระราชทานนายาว และรางวัลชมเชย ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนกาญจนภิเษกวิทยาลัย ฉะเชิงเทรา และโรงเรียนหมอนทองวิทยา

ครั้งที่ ๒ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๗ เพชรบุรี รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี และโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) และรางวัลชมเชย ๒ ได้แก่ โรงเรียนเขาย้อยวิทยา และโรงเรียนบางตะบูนวิทยา

ครั้งที่ ๓ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ โรงเรียนอัตตัรกียะห์อิสลามียะห์ รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นราธิวาส และโรงเรียนเวียงสุวรรณวิทยาคม และรางวัลชมเชย ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนนราธิวาส และโรงเรียนจรรยาอิสลาม

ครั้งที่ ๔ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนมัธยมท่าแคลง และโรงเรียนเทศบาลวัดบุญญวาสวิหาร และรางวัลชมเชย ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ และโรงเรียนเบญจมานุสรณ์

ครั้งที่ ๕ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๓ จังหวัดสกลนคร รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนสกลนครพัฒนศึกษา และโรงเรียนคำเพิ่มพิทยา และรางวัลชมเชย ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนร่มเกล้า และโรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมา พึ่งบารมี

ครั้งที่ ๖ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ๔๘ พรรษา ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี รางวัลรองชนะเลิศ ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย และโรงเรียนมัธยมวิทยา จังหวัดลำปางและรางวัลชมเชย ๒ รางวัล ได้แก่ โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย และโรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม

ผู้ที่ได้ร่วมงานกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติในครั้งนี้ต่างรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทั้งสองพระองค์ได้พระราชทานความช่วยเหลือแก่ราษฎรให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยขอนำเสนอให้เห็นถึงความคิดความรู้สึกของผู้เข้าร่วมงานส่วนหนึ่ง อาทิ **"ได้อ่าน และได้รู้ว่าโครงการแต่ละโครงการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จัดขึ้นมีแต่สร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชน"**

"ทำให้เราเรียนรู้เกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ว่าท่านทรงดำเนินโครงการอะไรบ้าง"

"รู้สึกว่าได้รับความรู้ที่ได้เห็น พ่อของแผ่นดินทำอะไรบ้าง" เป็นต้น จากความคิดความรู้สึกดังกล่าวเป็นที่ประจักษ์ถึงผลจากการที่ทรงงานเพื่อราษฎรของทั้งสองพระองค์นำมาซึ่งความผาสุกและความจงรักภักดีของพสกนิกรชาวไทย

กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ **"ฉลองราชย์ ๗๐ ปี เคียงคู่ทรงงาน ๘๔ พรรษา ราชินีศรีแผ่นดิน"** ที่จัดขึ้น ประสบความสำเร็จในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พระราชกรณียกิจแนวพระราชดำริและผลสำเร็จจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นักเรียน นักศึกษา เกษตรกร ประชาชน หน่วยงานราชการ และภาคเอกชนที่เข้าร่วม นอกจากจะได้รับความรู้แล้วยังได้รับทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถได้พระราชทานแก่พสกนิกรให้ได้รับประโยชน์สุขโดยทั่วกันและยังได้ร่วมกันแสดงพลังที่จะร่วมกันน้อมนำแนวพระราชดำริไปสืบสานตลอดไป

การ์ตูนตามรอยพระราชดำริ ตอน "เดินตามพ่อ พอเพียง"

Following the Royal Initiatives: "Sufficiency Following the Father's Footsteps"

"... สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน มาสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนพอเพียงได้ ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ อันนี้ก็ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจพอเพียง หรือระบบพอเพียง ..."

พระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคล
เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต
วันศุกร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

"...In the past, there was enough to live on, but today, impoverishment is creeping in. We must, therefore, implement a policy of sufficiency economy so that everyone will have enough to live on. This sufficiency means to have enough to live on. Sufficiency means to lead a reasonably comfortable life, without excess, or overindulgence in luxury, but enough. Some things may seem to be extravagant, but if it brings happiness, it is permissible as long as it is within the means of the individual...."

His Majesty King Bhumibol Aduladej's Speech,
Given to the audience Well-Wishers on the Occasion of the Royal Birthday Anniversary
at Dusidalai Hall, Chitralada Villa, Dusit Palace, Friday 4 December 1998

Hey, what're making for dinner today?

Mom's making stir fried frog with holy basil and stir fried eggplant today.

If I help you pick the vegetables, can I eat with you?

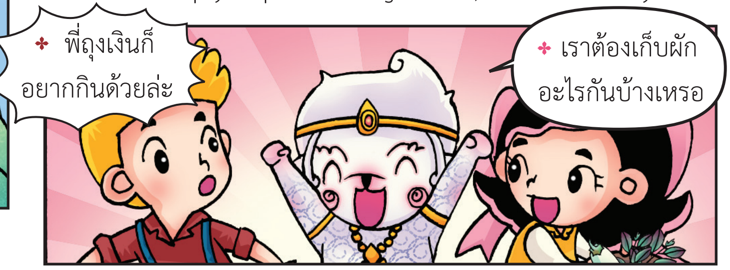

I want to join, too.

What kinds of vegetables are we picking?

For the holy basil stir fry, we need the holy basil and bird's eye chili. For the eggplant stir fry, we need some eggplants, Thai basil, unripe Thai pepper. And we need to stop by at the chicken coop for some eggs and the pond for some frogs.

I've just realized that this garden has everything you need for food. We don't need to buy anything.

Exactly. That's because our house follows the supporting concept. We grow everything we eat. This is part of leading a life according to the Philosophy of Sufficiency Economy.

Ah, I see. To have enough to eat and to live on. As in the basic level, right?

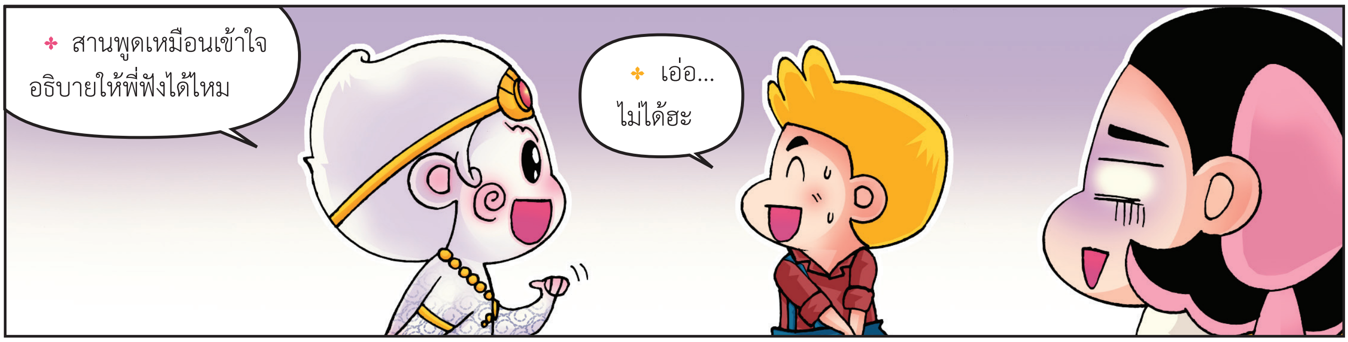

You sound like you already understand it. Can you explain it to me?

Erm... Not really.

What you're talking about is "sufficiency in living" which means that you can be self-reliant, have enough to eat and live on. Being able to grow your own food is a part of it.

When you have sufficiency in living, you also need a thinking concept of sufficiency economy as well.

Most of the people here understand it well. "Sufficiency in the head" means to use wisdom in consultation and helping one another to make improvements and create progress for the family and community.

Oh, I remember now!

Another one is “sufficiency in the heart.” That means we have to control our desire and must not be greedy.

I think these are enough If we collect too much, it’ll just be a waste. We can pick a bit more, Saan. We can share it with our neighbors.

Sufficiency can happen when we lead the life in the middle path, which are: 1. Moderation in action 2. Reasonableness and information 3. Good self-immunity and backup plans that we can use when things go wrong.

We also need to have knowledge and virtue, right?

That’s right. Wisdom, prudence, honesty, generosity and perseverance will lead to a happy, stable life.

So that’s why our village seems so happy. That’s because everyone here’s living in true sufficiency manner.

People who aren’t living in sufficienct and happy lives should try out our way of living.

The people in the city without their own land like us can’t do that, though.

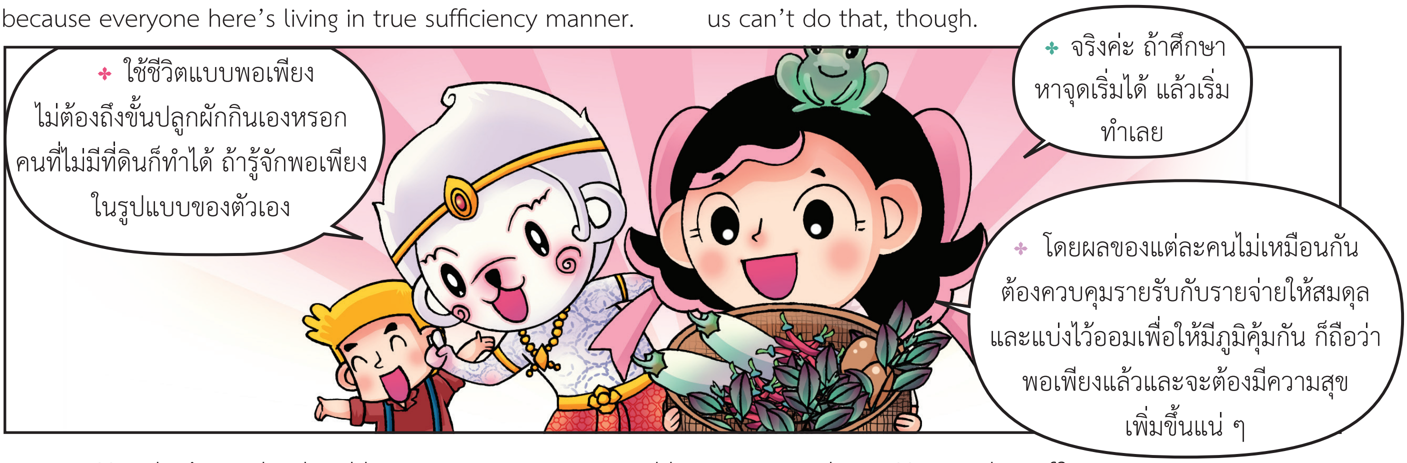

You don’t need to be able to grow your own vegetables to eat, you know. You can be sufficient in your own way.

That’s right. If you know where to begin, you can start doing it right away.

The effects will be different for each person. If you can balance out your income and expenses, with some money saved as immunity, that’s already sufficiency. You’ll definitely have a happier life.

วันที่

๑๐

กันยายน ๒๕๕๙

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานเปิดงานมหกรรมประมงไทย ใต้ร่มพระบารมี ครั้งที่ ๓ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๙ ภายใต้แนวคิด **“พรรษาพันธุ์สัตว์น้ำไทย สืบสานแนวพระราชดำริ ตามรอยพระแม่ของแผ่นดิน”** โดยกรมประมงร่วมกับจังหวัดอุดรธานีและศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า อุดรธานี ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๘- ๑๒ กันยายน ๒๕๕๙ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี พร้อมเยี่ยมชมนิทรรศการภายในงาน อาทิ นิทรรศการของสำนักงาน กปร. นิทรรศการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และนิทรรศการจากสปป.ลาว ที่มาร่วมจัดแสดงนิทรรศการในครั้งนี้ด้วย รวมถึงการแสดงพันธุ์สัตว์น้ำหายากแปลกและสวยงาม พร้อมกับผลิตภัณฑ์ประมงหลากหลายกับของดี OTOP แห่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเอกชน กว่า ๖๐ ร้านค้า ที่นำมาให้ประชาชนได้เรียนรู้ในโอกาสนี้ด้วย

วันที่ ๑๓ – ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙

วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่พัฒนาตามแนวพระราชดำริ ในโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้วยการปลูกหญ้าแฝกร่วมกับวิธีกลและวิธีพืช ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยได้รับการสนับสนุนทางด้านองค์ความรู้และวิชาการจากกรมพัฒนาที่ดิน การนี้ องคมนตรี ได้ปลูกหญ้าแฝก ณ บ้านทุ่งรังทอง เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ และลดการชะล้างพังทลายของดิน พร้อมกับเปิดป้ายแพรกิจกรรมปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในโอกาสมหามงคลเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๗๐ ปี และรับชมการแสดงจากเครือข่ายคนรักษ์แฝกที่ได้รวมกลุ่มกันน้อมนำแนวพระราชดำริในการนำหญ้าแฝกพืชมหัศจรรย์มาใช้ในการแก้ไขปัญหาดินและน้ำ มาตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ จนกระทั่งก่อเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ทั้งในประเทศและนานาประเทศ สร้างภูมิคุ้มกันทรัพยากรธรรมชาติให้มีความยั่งยืนตลอดไป

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานเปิดงานมหกรรมเครือข่ายคนรักษ์แฝก ภายใต้แนวคิด **"รักษ์หญ้าแฝก เทิดไท้องค์ภูมินทร์"** ภายใต้ความร่วมมือของมูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. กรมพัฒนาที่ดิน และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) โดยเริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เพื่อขยายผลการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดงานมหกรรมเครือข่ายคนรักษ์แฝกในครั้งนี้มีกิจกรรมภายในงานประกอบด้วย นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ในการอนุรักษ์ดินและน้ำด้วยหญ้าแฝกพืชมหัศจรรย์มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ รวมถึง การเสวนาในหัวข้อ **"หญ้าแฝกหยั่งลึก สำนึกรักษ์ดินน้ำ"** ตลอดจนผลงานทางวิชาการและผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของเครือข่ายคนรักษ์แฝก

วันที่

๒๓

กันยายน ๒๕๕๙

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานเปิดโครงการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนและสถาบันการศึกษาสืบสานพระราชดำริ และมอบรางวัลการประกวดผลงาน **“เยาวชนอาสาสืบสานพระราชดำริ”** พร้อมกับบรรยายพิเศษในหัวข้อ **“แผ่นดินของเรา”** ให้กับเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB Camp) รุ่นที่ ๖ โดยมีผู้ส่งผลงานเข้าร่วมประกวด จำนวน ๘ สถาบัน ได้แก่

๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โครงการสืบสานพระราชดำริ สู่นวัตกรรมไทยแก้ไขปัญหายุคสมัยการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ ๒๑ (ใหม่)

๒) มหาวิทยาลัยขอนแก่น โครงการสร้างสรรค์รักษ์ต้นน้ำ

๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โครงการพัฒนาชุมชนอาสาสานต่องานพ่อหลวง

๔) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โครงการพลิกผืนนาร้างสร้างเกษตรตัวอย่างเพื่อพัฒนาชายแดนใต้อย่างยั่งยืน

๕) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โครงการผักสวนครัวรักษาโรค

๖) มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ โครงการบัญชีอาสา เพื่อพัฒนาชุมชนให้รู้จักออมตามแนวพระราชดำริ

๗) มหาวิทยาลัยรามคำแหงวิทยาเขตบางนา โครงการรามรักษ์ป่า ร่วมใจอาสาพัฒนาป่าและชุมชนอย่างยั่งยืน และ

๘) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โครงการพลิกผืนป่า พัฒนาผืนน้ำก่ออาชีพอย่างยั่งยืน

วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะอนุกรรมการวิชาการโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ ณ ห้องประชุม ๒๐๑ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อพิจารณาแนวทางในการดำเนินและการขอรับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี ๒๕๕๙ ในการศึกษา วิจัย ทดสอบ และสาธิตของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๖ แห่งทั่วประเทศในการพัฒนาดิน น้ำ ป่าไม้ พลังงานทดแทน อาชีพ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักให้เป็นไปตามแนวพระราชดำริ ตลอดจนการจดสิทธิบัตรต่าง ๆ ที่เกิดจากนวัตกรรมใหม่ รวมทั้งเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติของนักวิชาการ นักวิจัยที่มีส่วนร่วมดำเนินงานโครงการศึกษาวิจัยฯ ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานสนองพระราชดำริให้เกิดประโยชน์ต่อไปในอนาคต

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ การประเมินผลแผนแม่บทศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปี ๒๕๕๕–๒๕๕๙ ประกอบด้วย ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัยและพัฒนา รวมจำนวนทั้งสิ้น ๔๙๙ เรื่อง ด้านการขยายผลสู่หมู่บ้านรอบศูนย์รวม ๑๔๘ หมู่บ้าน มีศูนย์สาขา ๑๗ แห่ง และศูนย์เรียนรู้รวมจำนวน ๑๒๙ แห่ง ด้านการบริหารจัดการ จัดให้มีการฝึกอบรมทักษะด้านภาษา มีการปรับปรุงป้ายสื่อความหมาย ส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น และได้มีการติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงานในพื้นที่ศูนย์ศึกษาฯ ๔ แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ และศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จำนวน ๔๘ โครงการฯ นอกจากนี้ได้ร่วมพิจารณาถึงแผนแม่บทโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๖๔ เพื่อให้ศูนย์ศึกษาฯ ได้ใช้เป็นกรอบการปฏิบัติงานในการทำหน้าที่เป็นแหล่งองค์ความรู้แนวพระราชดำริขยายผลสู่ประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วันที่

๑๘

พฤศจิกายน ๒๕๕๙

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เพื่อรับทราบผลการดำเนินงานและการติดตามการดำเนินงานในโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริประจำปี ๒๕๕๙ อาทิ โครงการการปรับปรุงและขยายพันธุ์หญ้าแฝกโดยเมล็ดและโครงการศึกษาการป้องกันดินถล่ม โครงการการศึกษาระบบบำบัดน้ำทิ้งจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โครงการอิทธิพลของหญ้าแฝกร่วมกับการปลูกพืชคลุมดินที่มีต่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในแปลงไม้ผล ฯลฯ การต่อยอดขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของหน่วยงานที่สนองพระราชดำริ พร้อมนี้ที่ประชุมได้พิจารณาการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานโดยยึดแนวพระราชดำริเน้นการปลูกหญ้าแฝกร่วมกับแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและสร้างเครือข่าย ส่งเสริมการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เป็นเครื่องมือในการติดตามผล

วันที่
๒๔
พฤศจิกายน ๒๕๕๙

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานในงานนิทรรศการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในงาน **“ล้นเกล้าชาวไทย สถิตในดวงใจนิรันดร์”** ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี โอกาสนี้ องคมนตรี ได้มอบเกียรติบัตรให้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมประกวดนิทรรศการ **“แผ่นดินของเรา”** และมอบพันธุ์ไม้ต้นจันให้กับเกษตรกรและประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ปลูกป่าในใจคน จำนวน ๙ ราย เพื่อเป็นตัวแทนในการตั้งปณิธานความดีในการสืบสานพระราชดำริปลูกป่าในใจคน ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนและเป็นต้นแบบต่อไป

วันที่

๒๘

พฤศจิกายน ๒๕๕๙

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานในงานนิทรรศการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในงาน **“ล้นเกล้าชาวไทย สถิตในดวงใจนิรันดร์”** ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร ในการนี้องคมนตรีได้มอบเกียรติบัตรแก่โรงเรียนที่ชนะเลิศการประกวดการจัดนิทรรศการ **“แผ่นดินของเรา”** และมอบพันธุ์ไม้ต้นพะยูงให้กับเกษตรกรและประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ปลูกป่าในใจคน เพื่อเป็นการสืบสานพระราชดำริปลูกป่าในใจคน ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนและเป็นต้นแบบต่อไป

กิจกรรมการประกวดบทความ ในหัวข้อ

"ล้นเกล้าชาวไทย สถิตในดวงใจนิรันดร์"

เชิญชวนส่งผลงานเข้าร่วมการประกวดบทความในหัวข้อ “ล้นเกล้าชาวไทย สถิตในดวงใจนิรันดร์” โดยเขียนบทความเล่าเรื่องที่ถ่ายทอดความรู้สึกตามหัวข้อ “ล้นเกล้าชาวไทย สถิตในดวงใจนิรันดร์” ที่มาจากความรู้สึก และการรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงเพื่อถ่ายทอดสู่สาธารณชน ได้รับทราบถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงมีต่อพสกนิกรไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

กติกา

- ส่งบทความในหัวข้อ “ล้นเกล้าชาวไทย สถิตในดวงใจนิรันดร์” ความยาวไม่เกิน ๑ หน้ากระดาษ A4
- ส่งผลงานตั้งแต่วันนี้จนถึง ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
- ประกาศผลในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริแต่ละฉบับ และทาง www.rdpb.go.th

คุณสมบัติผู้เข้าประกวด

บุคคลทั่วไปอายุตั้งแต่ ๙ ปีขึ้นไป ไม่จำกัดเพศ วัย การศึกษา

รางวัล จำนวน ๓ รางวัล

รางวัลละ ๒,๐๐๐ บาท ใบประกาศนียบัตร
พร้อมหนังสือโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๓ ชุด

กรรมการ

ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงาน กปร.

การส่งผลงาน

๑. ทางไปรษณีย์หรือด้วยตนเอง มาที่กองประชาสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.
เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
๒. ทาง Facebook : www.facebook.com/ RDPBProject
๓. ทาง E-Mail : rdpb_project@hotmail.com

ประกาศผลกิจกรรม
การประกวดบทความ หัวข้อ
"ศูนย์รวมดวงใจ"
วารสารฯ ฉบับที่ ๓/๒๕๕๙

คุณพิมลกานต์ วรสุริยะรัตน์
คุณสิริวรรณ บุตรนิล
คุณศรีวิภา จันทรกำเนิด

สนใจข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.rdpb.go.th / Facebook : RDPBProject หรือ สอบถามได้ที่ ๐๒-๔๔๗๘๕๐๐ ต่อ ๑๑๙

ศูนย์การศึกษาพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๖ ศูนย์

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

Free Application